



Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra výtvarné výchovy

Bakalářská práce

Budíškovicemi křížem krážem. Pracovní listy pro 2. stupeň ZŠ.

(teoreticko-projektová práce)

Budíškovice: Up and Down the Village. Worksheets for the middle school.

(theoretical-project thesis)

Vypracovala: Vendula Bastlová

Vedoucí práce: PhDr. Aleš Pospíšil, Ph.D.

České Budějovice 2022

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných pedagogickou fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne

.....

Podpis studentky

Poděkování

Ráda bych touto formou poděkovala svému vedoucímu práce PhDr. Alešovi Pospíšilovi, Ph.D., za rady při výběru tématu, konzultace a vedení práce. Dále bych pak ráda poděkovala Mgr. Petře Andělové, současné zapisovatelce, za ochotné zapůjčení Kroniky obce Budiškovice.

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá teorií účinného tvoření pracovních listů, jejich formami a účely pro žáky druhého stupně základní školy. Dotýká se také významu regionálního tématu v obsazích základního vzdělávání s odkazem k dokumentu RVP ZV. Jedna z kapitol obsahuje představení jednotlivých míst a památek obce Budiškovice na jihu Čech. Na základě těchto památek jsou pak postaveny jednotlivé okruhy a úkoly pracovních listů Budiškovice křížem krážem, díky kterým se žáci dozvídají nové a zajímavé informace o obci. Součástí projektové části práce je popsání konkrétních listů, jejich grafická podoba a evaluace.

Klíčová slova: Budiškovice, obec, zámek, pracovní listy, regionální téma, druhý stupeň ZŠ

Abstract

This bacherole work deals with theory of efectively creating worksheets, their forms and purposes for pupils of middle school. Touching importace regional theme in contens primary education with link to document RVP ZV. One of the chapters contains introducing monuments and signifiant places in village named Budiškovice in the south of Bohemia. On this monuments are based individually topics and tasks of worksheets named Budiškovice křížem krážem. Trought this worksheets pupils can to learn new and interesting informations about it. Part of the project part of work is description individual sheets, their graphic form and evaluation.

Key words: Budiškovice, village, castle, worksheets, regional theme, middle school

Obsah

Úvod.....	8
I. Teoretická část.....	10
1 Pracovní listy jako didaktický prostředek	11
1.1 Funkce pracovních listů	11
1.2 Cíle pracovních listů	13
1.2.1 Starší školní věk	14
1.3 Formy pracovních listů	16
1.4 Tvorba pracovních listů.....	18
2 Výchovní a vzdělávací záměr regionálního tématu.....	22
2.1 Vazba tématu na RVP ZV	22
2.2 Vymezení pojmu regionální téma	23
2.3 Analýza prostoru pro výtvarné vzdělávací prostředky.....	23
3 Historie mikroregionu	25
3.1 Poloha obce	25
3.2 Založení obce	25
3.3 Pamětihodnosti obce	27
3.3.1 Zámek.....	27
3.3.2 Park a zámecká obora.....	28
3.3.3 Škola.....	28
3.3.4 Ostatní pamětihodnosti.....	29
II. Projektová část	31
4 Pracovní listy k památkám Budíškovic	32
4.1 Návrh pracovních listů	32
4.2 Evaluace pracovních listů	34
Závěr	35
Seznam použitých zdrojů.....	36
Seznam příloh	38
Přílohy.....	39
I. Obrazový materiál k projektové části	39
II. Projektová část	41

III. Projektová část – řešení.....	51
Zdroje příloh	61

Úvod

Cílem této práce je zpracovat informace o obci Budiškovice a předat je zejména mladším generacím. Nicméně otázkou zůstává, jakým způsobem poutavě předat tolik informací, aby se nejednalo pouze o rozsáhlý, souvislý text. Ve vsi se nenachází příliš velké množství památek a jejich historie nezasáhla tak širokou veřejnost, jako je tomu například u památek jiných obcí a měst v České republice. Obec se však neustále rozrůstá, tudíž je zachování historických údajů pro další generace velmi příhodné. Dějinné události a údaje, týkající se obce, jsou současně dohledatelné pouze v několika nepříliš frekventovaných zdrojích a v kronice obce, která není veřejně přístupná. Jako jedna z nejlepších variant zpracování tolika informací, zároveň v posledních letech i jako jedna z nejužívanějších forem spojená s edukací žáků, a to nejen v oblasti výtvarné výchovy, se nabízí právě verze pracovních listů.

V první kapitole teoretického úseku tato práce rozebírá obecné cíle a formy pracovních listů s důrazem na jejich účelné zpracování. Vymezen je nejen jejich význam, ale i jejich nejrůznější formy zpracování. Jedna z podkapitol se zabývá vymezením staršího školního věku z několika pohledů.

Druhá kapitola směřuje k významu regionálního tématu ve vzdělání žáků druhého stupně na základní škole. Zaměřuje se na vymezení pojmu regionální téma i na jeho výchovný a vzdělávací záměr vztahující se k dokumentu RVP ZV, konkrétněji jako součást průřezového tématu Osobnostní a sociální výchova, ve vzdělávací oblasti Umění a kultura.

V další, rozsáhlejší kapitole, věnující se historii mikroregionu, se práce zaměřuje na popsání polohy obce, její podrobnější historii, zahrnující převážně vývoj její nejvýznamnější památky a jejich postupných majitelů. V posledním úseku této části jsou pak konkrétně popsány i ostatní památky a pamětihodnosti obce, společně s jejich původem a historií.

Jelikož se jedná o práci teoreticko-projektovou, v druhé, projektové, části se práce zabývá konkrétními pracovními listy s názvem Budiškovicemi křížem krážem určené pro žáky druhého stupně základní školy.

První kapitola projektové části se zabývá popsáním návrhu těchto konkrétních listů a očekávání účinnosti a uchování si alespoň základních informací o konkrétních místech, památkách a historii, po jejich samotném vypracování.

Záměrem je navrhnout pracovní listy v takové formě, aby předaly jejich uživatelům co nejvíce informací, a to tou nejúčinnější a nejzábavnější formou, rozšiřující nejen povědomí o jejich tématu, ale i způsob sebevyjádření v rámci vlastního smýšlení a fantazie. Účelem je i přiblížení obce nejenom jako místa bydliště, ale i jako prostoru, ve kterém je možné se více dotknout historie a nalézt nové úhly pohledu, na místa, která jsou vidána denně bez většího zaujetí. Není však pravidlem, že by tyto pracovní listy měly být určeny pouze pro místní obyvatele.

Ke zjištění účinnosti a naplnění cílů těchto pracovních listů, jako možného didaktického prostředku k doplnění či oživení výuky, je použita metoda evaluace, která je popsána v poslední kapitole projektové části této bakalářské práce.

I. Teoretická část

1 Pracovní listy jako didaktický prostředek

„Současná výtvarná výchova učí děti hledat, co říci o světě, v kterém žijí, a nabízí jim možnosti, jak to vyjádřit. Motivací a hledáním myšlenek nebo potřebných vyjadřovacích prostředků je přivádí k aktivaci smyslového vnímání, estetického citění i rozumového a citového hodnocení skutečnosti a jevů.“¹ Jak popisuje (Roeselová, 1995) pojetí výtvarné výchovy, její možnosti, jak dát žákům ve vyučování prostor, rozmanité způsoby se vyjádřit, hledat motivaci a zaujetí, tak stejně tak lze pojmout i tvoření pracovních listů, aby se v něm všechny tyto aspekty rovnoměrně promítaly společně s dalšími hledisky, které jsou nezbytné k tomu, aby byly vytvořeny plnohodnotné a kvalitní didaktické materiály.

1.1 Funkce pracovních listů

Důležitou didaktickou kategorií představují didaktické prostředky, zahrnující veškeré materiální předměty, které mají za úkol zaručovat, podmiňovat a zefektivňovat vyučovací proces. Jsou to předměty, které bezprostředně napomáhají při výchovně vzdělávacím procesu, a to k hlubšímu a obsáhlejšímu osvojení vědomostí a dovedností. Tyto prostředky jsou materiální podmínkou a zároveň základnou pro výuku, jelikož ji vždy v jisté míře ovlivňovaly, i když se vzhledem k vývoji kultury a techniky neustále vyvíjely. V dnešní době je velmi náročné, ba dokonce i nemožné realizovat výuku bez jakýchkoli didaktických prostředků, do kterých lze zahrnout vybavení škol a tříd, materiální prostředky a učební pomůcky. (Maňák, 2003) „Na rozdíl od výukových metod a organizačních forem představují přímý materiál zprostředkující žákům poznání skutečnosti. S metodami výuky mohou vytvářet různé varianty a modifikace výukových postupů.“² Právě do kategorie didaktických materiálních prostředků lze zařadit i pracovní listy.

Obvykle se pod pojmem pracovní list/listy či pracovní sešit myslí tištěný materiál vytvořený pedagogem v rámci výuky. Tyto materiály však mohou být tvořeny i jiným pedagogickým pracovníkem, například muzejním pedagogem, které slouží k určité výstavě pro

¹ ROESELVÁ, Věra, *Námět ve výtvarné výchově*, Praha: Sarah, 1995, s. 11.

² MAŇÁK, Josef, *Nárys didaktiky*, Brno: Masarykova univerzita, 2003, s. 50.

větší porozumění, oživení a doplnění dané expozice. (Mrázová, 2013) V podstatě je může vytvořit kdokoliv, ať už specializovaný odborník, zaměstnanec instituce spravující nějakou památku nebo člověk se zájmem rozšířit povědomí o konkrétním tématu. Skupina příjemců se stejně jako tvůrci mohou lišit. Příjemci se nejčastěji různí ve věku, může se jednat o příjemce od dětí předškolního věku, přes mladší a starší žáky, až po studenty či dospělé (v tomto případě například návštěvníky muzea), přičemž nejčastější skupinou jsou právě děti navštěvující základní školu. S tématem a hlavně věkem příjemce se samozřejmě mění způsob zpracování, grafická úprava i množství informací, které mají listy předat. Ať už jsou však pracovní listy zpracovány kýmkoli, měly by splňovat určité požadavky, aby byla zaručena jejich správnost a účelnost.

Správné didaktické zpracování zapříčiňuje to, aby pracovní listy v procesu vyučování plnily své základní funkce. Jak uvádí (Skalková, 2007), jednou z několika funkcí při vytváření didaktického materiálu, v tomto případě pracovních listů, je v první řadě rozhodně funkce poznávací a systemizační. Obsah zprostředkovaný pracovními listy má za úkol obsáhnout základní, v některých případech i konkrétnější a obsáhlejší poznatky dané konceptem listů. Zároveň uspořádání, pořadí a vizuální podoba ovlivňuje proces poznávání a vlastní utřídění si nových informací příjemcem.

Další úlohou, která by měla být při vytváření zohledněna je úloha výchovná a rozvíjející. Pokud se jedná o pracovní listy v rámci školní výuky, tak jejich obsah se zaměřuje na okruhy, které jsou obsaženy v osnovách vyučování, které se týkají individuálního školního vzdělávacího plánu a následně navazují na Rámcový vzdělávací program základního vzdělávání. Rozvíjející stránka listů by měla žákovi pomoci prohlubovat svůj zájem o téma, s čímž se pojí další funkce, kterými jsou funkce motivační a sebevzdělávací. Schopností těchto úloh je ukázat možnosti jak se vzdělávat, rozšiřovat si obzory a povědomí o daném tématu pracovních listů. Zároveň zprostředkovat možnost odkázat se na další možné zdroje a vzbudit v příjemci motivaci a touhu po dalším vědění, zdokonalování a prohlubování svých vlastních vědomostí, a to s předpokladem, že tyto vlastnosti budou přetrvávat i do budoucna.

To, aby informace na sebe souvisle navazovaly a byla tak zajištěna správná posloupnost získávání nových poznatků, zajišťuje funkce orientační a koordinační. Díky správnému a přehlednému utřídění informací, a to z hlediska jak obsahového, tak i vizuálního, které by mělo celkově odpovídat cílové skupině, pro kterou jsou materiály vytvářeny, je zajištěno, aby si příjemce dokázal údaje nejen zapamatovat, ale i uspořádat do logických celků, které pak může dále využívat při následném vzdělávání a poznávání. Součástí je také schopnost orientovat se

alespoň v základním okruhu daných poznatků a dle svého předchozího myšlenkového utřídění je v případě potřeby správně využít i v jiných, často souvisejících, oblastech.

Závěrečnými funkcemi souvisejícími s již výše uvedenými funkcemi, v oblasti zpracovávání informací do didaktických materiálů, je schopnost upevnění a kontroly. Díky nim si je žák schopen informace zapamatovat, dále využívat, popřípadě si ověřit správnost nově nabytých informací. Kontrola pak může být zajištěna na základě nejrůznějších kontrolních otázek, úkolů či osoby, která se podílela na procesu využívání onoho didaktického materiálu.

1.2 Cíle pracovních listů

S cíly pracovních listů úzce souvisí jejich funkce, jelikož dle samostatných funkcí lze dosáhnout určitých cílů. Stejně tak s dosažením jednotlivých cílů souvisí i různé a rozmanité formy zpracování, kterých existuje nepřeborné množství. Tudíž každý aspekt důležitý pro tvorbu pracovních listů je závislý na ostatních, a pokud je hlavním účelem vytvořit kvalitní materiál, neměl by být žádný z nich opomenut.

Každý pracovní list, stejně tak jako školní předmět, má své stanovené cíle, kterých se snaží dosáhnout. Nejčastěji jsou pracovní listy ve školním prostředí tvořeny a využívány právě pro určitý vyučovací předmět, kdy každý z nich má odlišný obsah a cíle, tudíž tak jak se liší cíle předmětů, tak se liší i cíle daných pracovních listů a nemůžeme tak srovnávat pracovní listy pro český jazyk, hudební výchovu nebo chemii. Můžeme však najít i pracovní listy, které se netýkají konkrétního tématu, ale jde o pracovní listy rozvíjející všeobecné vlastnosti, jako je uvažování, způsob myšlení, rozvoj fantazie nebo mohou sloužit k ucelení kolektivu. Využívají se spíše jako oddychové či doplňující materiály, jak pro žáky, tak pro učitele.

Na druhou stranu, i když má každý předmět jiný obsah a cíle, najdou se obecné aspekty, kterých se snaží dosáhnout každý předmět i pracovní list pro něj vytvořený. Jedná se především o podporu vnímání, chápání, učení a zaujetí ohledně tématu, ať už jde o obecnější anebo konkrétní téma. Takových aspektů se snaží dosáhnout i materiály nevztahující se ke školnímu prostředí, například muzejní pracovní listy vytvořené ke konkrétní výstavě či exponátu, popřípadě listy vztahující se k určitému místu, události.

Cíle se tedy odvíjí od předmětů, kterým mají sloužit, ale také od věkové skupiny, pro niž jsou určeny. Jejich tvůrce musí brát v úvahu dosavadní dovednosti a znalosti žáka a samozřejmě i jeho stupeň vývoje. Není možné, aby žák pracoval na úrovni, které mentálně

ještě nedosáhl, což se opět týká jednotlivých vyučovacích předmětů a jejich látky, ale také například schopnosti abstraktního myšlení, které se postupně rozvíjí. Naopak, neměla by být náplň ani cíle pracovních listů příliš jednoduchá a jednotvárná, určená pro výrazně mladší žáky, jelikož by jejich vypracování nepřineslo žádný přínos či nové vědomosti pro žáka, pouze opakování. Prohlubování dosavadních vědomostí opakováním je samozřejmě také důležitou součástí edukace, v tomto případě by však tento typ listů měl být příslušně označen, aby bylo zjevné, že jsou k opakování určeny. Vypěstlosti žáka se také dotýká podoba listů. Úroveň grafické podoby by taktéž měla odpovídat věku a vyzrállosti žáka, aby zvýšila zaujetí, podpořila práci a doplňovala informace svou vhodností a přehledností. Správně sestavené listy by tak měly napomáhat uchopit téma, přitahovat pozornost, předat informace a zároveň i bavit. (Mrázová, 2013)

1.2.1 Starší školní věk

Jedním z prvotních momentů, díky kterým se žák na základní škole přestává řadit do kategorie středního školního věku a přechází do kategorie staršího školního věku, je přestup z prvního stupně na druhý. V tomto zásadním momentě nastává přelomové období, které je důležitým biologickým mezníkem, nazývajícím se puberta. (Švihlová, 2002) ve své knize uvádí členění období dospívání na dvě fáze:

- **Fáze pubescentní** - Obsahující nastupující známky pohlavního růstu (bráno ze školského hlediska, jedná se právě o starší školní věk).
- **Fáze adolescentní** – Jedná se o dovršení pohlavní zralosti s plnou schopností reprodukce, tedy nástup období rané dospělosti.

Nástup puberty je doprovázen četnými změnami v životě jedince. Nicméně, na tento proces proměny mladého, dospívajícího člověka lze nahlížet jak z hlediska tělesného, tak mentálního zrání.

Z pohledu týkajícího se mentálního hlediska, úzce souvisejícího s hlediskem sociálním, by žák měl během a po přestupu, mezi stupni základní školy, dosáhnout určité úrovně myšlenkových pochodů, změn v chování, vnímání a schopnosti se socializovat v nejrůznějších sociálních skupinách. Jedná se o proces, který má své psychosociální důsledky. Mezi tyto důsledky patří následný důležitý sociální mezník, kterým je ukončení základní školy a nástup na střední školu, s čímž je spojená volba budoucího povolání. Tyto důsledky je možné zvládnout, pokud jedinec dosáhne určitého stupně vývoje. V této životní fázi je důležitým faktem

skutečnost, že jedinec postupně ztrácí své staré jistoty a hledá nové, díky kterým dokáže dospět k vlastní stabilizaci. Jednou z nejzákladnějších jistot je potřeba citové akceptace, která se však v tomto období liší od té, kterou vyhledával v dosavadním životě. Nyní se jedná v obecnějším smyslu o potřebu přijatelné pozice v okolním světě. Nicméně, je v tomto období, oproti jiným, větší riziko, že se jedinec při hledání nových jistot, a to převážně v oblasti citů, uchýlí k řešení pomocí nejrůznějších závislostí. Je však nutné uvést na pravou míru význam pojmu závislost. V první řadě, pro spoustu lidí znamená závislost na omamných látkách, nemusí tomu tak vždy být, jelikož závislostí existuje velké množství a v tomto období se tak může jednat například o citovou závislost na rodině, která byla od narození tou nejdůležitější. Nyní však svou funkci splnila a stává se spíše přítěží, ba i překážkou v navazujícím vývoji a je třeba tuto závislost zmírnit. Není třeba ji zcela odbourat, protože jedinec hledá potřebu citové akceptace ve světě, jehož součástí, mimo jiné, je stále i rodina, která většinou zůstává jedinou stálou oporou, jelikož mimo ni už jedinec nemusí být vždy akceptován pozitivně. (Vágnerová, 1999)

Druhým důležitým pohledem, určujícím starší školní věk, je nástup změn týkajících se zejména fyzického vývoje, a to se všemi jeho důsledky, jako je růst postavy, doprovázen změnami proporcí, objevení se sekundárních pohlavních znaků a funkce pohlavních orgánů. Tyto významné změny mohou pro jedince představovat určitou zátěž a může nastat vyšší senzibilita reagování nejen ohledně tohoto tématu. Puberta, brána jako přestup v dospívání mezi dětstvím a ranou dospělostí, je jako první polovina právě zmíněné nastupující dospělosti kategorizována mezi 11. či 12. až 15. rokem života. (Vágnerová, 1999) Nástup tohoto období je však u každého jedince vyznačován jistou individuální variabilitou, což znamená, že může u některých jedinců nastávat už ve středním školním věku nebo naopak až mnohem později. Přesné členění, kdy by dítě mělo dosáhnout určitého stupně mentální a fyzické proměny v tomto období není striktně dáno. Existují však jisté mezníky, které nám upřesňují přibližné období správného vývoje. Pokud se projeví nějaké odchylky či známky prokazatelně opožděného vývoje, je na místě začít vzniklé problémy řešit dle osvědčených metod a za pomoci odborníků. „Puberta představuje snad nejdynamičtější, komplexní proměnu v životě jedince, která nějakým způsobem modifikuje všechny složky osobnosti“³. Jak píše Vágnerová, toto období je velmi dynamické a nestabilní. Je tudíž obdobím, které je jistou zkouškou trpělivosti, flexibility a odolnosti nejen pro samotného jedince, ale i pro jeho rodinu, okolí a pedagogy, kteří jsou součástí jeho individuálního vývoje.

³ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie*. Praha: Karolinum, 1999. s. 237.

1.3 Formy pracovních listů

Způsob zpracování pracovních listů je stěžejním aspektem pro to, aby si jejich uživatel byl schopen vybrat z nepřeberného množství a variant pracovních listů. Forma se netýká pouze způsobu zpracování tématu, jako je například výběr otázek a úkolů, ale i jejich grafické podoby. Na účinnosti pracovních listů se tedy podílí způsob zpracování informací, jejich formulace a grafická podoba, tudíž celkové vzezření listů je tím, co by mělo uživatele na první pohled zaujmout. Různorodost pracovních listů může být utvářena jejich **formou a obsahem, rozsahem i způsobem použití** jak uvádí (Mrázová, 2013).

Podle formy a obsahu můžeme pracovní listy řadit dle následujících znaků, i když je nutno uvést, že klasifikování těchto kritérií je, vzhledem k ohledu tematické a logické náplně, relativně nesnadné. Existují tři základní kategorie listů:

- **Pracovní listy informační** – Obvykle se vyznačují značně rozsáhlým zpracováním informací k danému tématu, což často může znamenat riziko až příliš velkého obsahu informací formou textu a listy mohou navozovat spíše dojem učebnice než (často doplňkového) materiálu na bázi nejrůznějších úkolů a otázek.
- **Pracovní listy aktivizující** – Tento typ listů se oproti předchozímu vyznačuje mnohem menším podílem textu a v něm nacházejících se informací. Často obsahují různé úkoly a cvičení. Do tohoto druhu listů je možné, kromě vypracovávání jednotlivých úkolů, zapisovat i své vlastní poznámky, na které je vyhrazen prostor. Samozřejmě i u tohoto typu listů můžeme nalézt jistá rizika, jedním z nich může být pocit, že se jedná o cvičebnici a tvorba těchto listů tak může nabrat spád příliš jednoduchých úkolů („doplňovaček“) bez hlubších cílů.
- **Pracovní listy kombinované** – Jedná se o listy, které jsou vytvořeny kombinací listů informačních a aktivizujících. Tento typ listů je v praxi nejobvyklejší a také nejpoužívanější, jelikož většinou obsahuje vyrovnanou složku aktivizující i informační. Je kombinací obou předchozích typů, spolu s tím přebírá jejich výhody, zároveň i rizika. Pokud jsou však tyto listy vhodně zpracovány, obsahují jak nejdůležitější informace k osvojení, tak i podněty k utužování nabytých znalostí.

Dále můžeme pracovní listy dělit do několika kategorií dle jejich rozsahu, od jednostránkových listů, přes sady listů až po sešity:

- **Samostatné informační listy** – Jedná se o jednostránkové informační listy, u kterých převažují informace v textu týkající se daného tématu.
- **Samostatné aktivizující (pracovní) listy** – Taktéž jednostránkové listy s úkoly, doplňkovými informacemi a prostorem pro vlastní poznámky.
- **Informační sešity** – Informační listy s textem ve formě často tenkého sešitu či brožury pojímající více informací rozšiřující dané téma než jako samostatné informační listy.
- **Pracovní sešity** – Samostatné aktivizující listy, které jsou seskupeny do sešitu různého rozsahu, který je uváděn pod názvem pracovní sešit. Předpokládají jejich opakované využívání, vzhledem k jejich většímu rozsahu, stejně je tomu tak i u předchozích informačních sešitů.
- **Sady doprovodných materiálů** – Často sada volných listů ve složce. Může se jednat jak o informační, tak aktivizující pracovní listy.

V poslední řadě můžeme pracovní listy dělit podle způsobu práce s nimi. Jedná se o dva základní druhy, podle toho, zda s nimi pracuje jednotlivec sám nebo s pomocí další osoby:

- **Pracovní listy samoobslužné** – Tento typ listů očekává samostatnou práci vyplňovatele, tudíž klade vyšší nároky na metodickou stránku, aby se jednalo o kvalitní a srozumitelné zpracování. Tyto listy by měly mezi jednotlivé úkoly zařadit instrukce, doplňující informace a komentáře, aby s listy bylo možné pracovat opravdu samostatně, bez další pomoci.
- **Pracovní listy k práci s lektorem** – Pokud listy k jejich správnému vypracování vyžadují pomoc další osoby, nejčastěji učitele, lektora, průvodce případně další osoby, která se podílí na aktivitě, při které jsou listy využívány, jedná se o pracovní listy klasifikované pro práci s lektorem. Často slouží jako doprovodný nebo rozšiřující materiál k výkladu či jakékoli jiné aktivitě organizované lektorem, lze sem zařadit i doplňující materiál k výstavě. Avšak pokud se jedná právě o doplňkový materiál, nemělo by jeho vypracovávání převyšovat anebo rušit samotný výklad/aktivitu.

Tyto dva druhy listů, samoobslužné a k práci s lektorem, pak můžeme dále využívat nejen podle toho, kdo a jak s nimi pracuje, ale také kdy se s nimi pracuje, v rámci toho, jaký čas

během výuky je k jejich vypracování vyhrazen. Dle časového rozvržení výuky je tedy možné pracovní listy dále členit na tři druhy listů k vypracování, a to:

- **Před začátkem výkladu** – Nejčastěji slouží jako motivace pro žáky před samotným výkladem. Žák si tak může zcela nezávisle zaznamenat vlastní dosavadní znalosti a následně si během výkladu může své poznatky ověřovat a doplňovat.
- **Během výkladu** – K vypracování těchto listů dochází během výkladu, kdy si žák průběžně kontroluje a doplňuje své odpovědi, tento typ vyžaduje oproti předchozímu typu větší soustředěnost na výklad.
- **Po skončení výkladu** – Úloha tohoto typu je, v nejčastějším případě, ověřit, zda žák dával pozor a zda si dokázal informace sám zpracovat a zapamatovat, často tedy slouží jako jakési ověření účinnosti hodiny pro učitele, může také sloužit jako zdroj informací pro žáka při rozvíjení zájmu ohledně daného tématu nejen v hodině, ale i v následném vzdělávání.

1.4 Tvorba pracovních listů

Obecně je tvorba pracovních listů poměrně náročnou záležitostí. K tomu, aby byly listy zcela účinné, je třeba zohlednit spousta stanovisek. Nutností, na kterou by měl být při tvorbě brán jasný zřetel je účel, za kterým listy vznikají, to znamená, k čemu a komu budou určeny. Tvorbu pracovních listů může každý pojmout svým způsobem, měl by však brát v úvahu i své schopnosti a dovednosti, které může při tvorbě využít nebo naopak postrádat. Tudiž je vhodné před započatím tvorby nastudovat nezbytné informace, z kterých lze následně čerpat a usnadnit tak průběh tvorby a dosáhnout té nejlepší kvality materiálu, který splňuje veškeré kladené požadavky a cíle. K nápomoci může posloužit několik kroků, které ve své publikaci popsala (Mrázová, 2013), a od kterých se tvůrce může během procesu odrazit.

Prvním krokem, který by měl nastat u každé tvorby, je zhodnocení tématu. Hned na úvod by mělo dojít k ujasnění termínu téma. Velmi často totiž dochází ke ztotožňování či záměně termínů téma a námět. Dle (Hosman, 2007) se pojem téma používá ve smyslu základu určité práce. Jde tedy o předmět díla, zatímco pod pojmem námět je míněna dílčí část tématu, prvek či myšlenkové řešení budoucí práce, ve formě nápadu nebo již návrhu, který

v procesu přirozeně následuje. „Náměty se společnými rysy utvářejí téma a naopak téma poskytuje řetězec námětů.“⁴ Téma by se tudíž mělo týkat toho, k čemu se budou listy vztahovat, tedy jejich obsahové stránky, jejíž součástí je i stránka prezentační, na kterou by se nemělo zapomínat. Důležité je tak důkladné přemýšlení nad tématem, jeho různými možnostmi jak ho rozvíjet a nejlépe zpracovat, co je z daného tématu nejdůležitější a neopomenutelné a zároveň pro uživatele zajímavé a přínosné, s ohledem na daný předmět a cílovou skupinu. Volba cílové skupiny je zároveň dalším krokem k posouzení. Správné zvolení cílové skupiny je totiž klíčové. Komu budou listy určeny, udává obsah, obtížnost, podobu, ale i jazyk, kterým je zajištěna srozumitelnost zadání pro danou věkovou kategorii. Stručně řečeno, o čím mladší cílovou skupinu se bude jednat, tím snazší a popisnější bude náplň, rozsah i grafická podoba pracovních listů.

Třetím krokem je uvážení vlastních pedagogických záměrů. Ujasnění si, co lze považovat v rámci daného tématu za důležité, čemu by se měla věnovat pozornost, v závislosti na současném Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání. Také jakým způsobem téma zpracovat, aby se v něm promítaly všechny důležité části a zároveň splňovaly i vytyčené vzdělávací cíle. Konečnou fází tohoto kroku by mělo být zamyšlení se nad různými směry, kterými se dá v rámci tvorby ubírat a zdali námi zvolený směr je v rámci pedagogiky účinný. Tvůrce by si měl být dobře vědom své volby informací a záměrů a být schopen ji případně obhájit.

V navazujícím kroku lze dále obsáhnout přímou volbu vzdělávacích cílů, která je nezbytná a určuje důvod využití pracovních listů. Není třeba stanovovat těchto cílů mnoho, nejčastěji se jejich počet pohybuje mezi dvěma až třemi, může ale postačovat i pouze jeden. V zásadě se jedná o konkrétní znalosti a dovednosti, se kterými se pracuje a které jsou hlavní náplní listů. Ústřední myšlenkou tvůrce by, při výběru vzdělávacích cílů, mělo být očekávání, co se budoucí uživatelé (žáci) o daném tématu naučí a co do budoucna mohou dále využít. V této fázi by měli tvůrci opět nahlédnout do Rámcového vzdělávacího programu. Tyto cíle by měly být v podobě explicitní a závazné formulace, aby se k nim v případě zpětného ujištění a odůvodnění, ohledně některých částí, nebo při hodnocení práce, dalo snadno vrátit. Formulace by pro snadné porozumění měla být vyvedena ve větách oznamovacích a v přítomném čase. Veškeré vybrané informace, úkoly, otázky a aktivity by měly tyto cíle podporovat a sledovat, pokud tomu tak není, jsou v listech bezúčelné. Naplnění vybraných cílů je totiž nejdůležitějším

⁴ HOSMAN, Zdeněk. *Didaktický skicář. Výtvarné činnosti ve výtvarné výchově*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2007. s. 45.

evaluačním aspektem, jelikož pracovní listy mají za úkol podpořit porozumění, prohloubení a propojení informací obsáhlých v pracovních listech.

U dalšího kroku by mělo dojít k rozhodnutí o podobě pracovních listů. Mělo by probíhat na základě předchozí podkapitoly Formy pracovních listů. Tvůrce by měl uvážit všechna předchozí hlediska a rozhodnout se pro nejvhodnější provedení nejen dle veškerých doporučení, ale i dle svých schopností a očekávaných výsledků své vize o budoucí podobě materiálu. Podoba by měla korespondovat s obsahem a zároveň být vhodně interpretována pro cílovou skupinu. V první řadě dle věku, a ve druhé, dle úrovně dosavadních schopností skupiny. Podoba se netýká pouze formy, ale může být uzpůsobena i stylu práce s listy, jako je například práce jednotlivce, ve dvojici či skupině. Do tohoto bodu je nutné zahrnout i grafickou podobu, která může být vyvedena zcela v textu nebo doplněna o výstižné ilustrace. Důraz by měl být kladen i na formát listů, který častokrát může pracování s tímto druhem materiálu ozvláštnit například neobvyklým formátem, či naopak způsobit riziko obtížného manipulování. Dále velikost a styl písma, vhodnou velikostí by měla být zajištěna dobrá čitelnost. Veškeré upořádání textu a zvláště pak ilustrací, které by neměly příliš zasahovat do okolního textu a tak zhoršovat jeho čitelnost. Množství ilustrací by mělo být úměrné k množství okolního textu, aby nedošlo k přehlcení při vnímání. Ilustrace často slouží jen jako doplněk, proto by neměly strhovat přílišnou pozornost a nekomplikovat práci. V poslední řadě by měl být brán zřetel i na druh papíru, jeho obecné vlastnosti a gramáž, aby na něj bylo možné bez problémů psát, tudíž praktičnost je taktéž velmi důležitým aspektem účinnosti listů.

V pořadí následující je otázka zvolení obsahu, která se může zdát nejdůležitější, nicméně je stejně důležitou jako například volba vzdělávacích cílů nebo volba tématu. Samotný obsah však určuje použití konkrétních informací a jejich způsob vyobrazení. Použité informace a jejich prostředky by měly být aplikovány rozvážně a logicky, aby celkový obsah listů působil celistvě, nikoli dojmem vytržení určitých pasáží z kontextu daného tématu. Návaznost a propojenost jednotlivých informací jsou tedy nezbytnými aspekty k dosažení účelnosti. V této fázi je uplatňován tvůrcův přirozený cit pro výběr nejdůležitějších informací a jejich srozumitelnou formulaci. K tomuto bodu je zároveň možné připojit i další tři nezbytné kroky při vytváření edukativních materiálů.

Jedním z nich je rozvržení času. Aspekt, na kterém taktéž závisí účinnost pracovních listů. Čas by měl být úměrný obsaženým informacím, aby vypracování nezabíralo mnoho času, nebylo příliš zdlouhavé a nezáživné. Doba vyplňování listů by však měla být dostačující

k tomu, aby se všichni stihli dostat ke všem částem, ale ne příliš dlouhá, aby zbytečně ubírala čas vyučování. Zároveň nesmí být příliš krátká, aby žáky nestavěla do stresující situace a nenavozovala pocit spěchu, že si nemohou odpovědi dostatečně promyslet a mohl by to být důvod, pro jejich neúplnost, popřípadě nesprávnost. Taktéž může docházet při spěšném čtení k nepochopení úkolů a otázek, jelikož rychlost čtení a porozumění textu je individuální záležitostí. V důsledku těchto vlivů by mohlo docházet ke snížení celkové účinnosti listů. Časové rozvržení ovlivňuje a současně je ovlivňováno množstvím informací, ale i jejich formulací, hloubkou, nýbrž i očekávanou délkou odpovědi anebo podobu listů.

Druhým krokem je rozvržení struktury pracovních listů, na kterém závisí výsledná efektnost. Správným, tedy efektním a logickým rozvržením veškerých dílčích součástí, které zahrnují obsažené úkoly, otázky, ilustrace a grafické doplňky, je zajištěno, že žák tématu a systému práce porozumí. Opět je tento úkol závislý na individuálním pojetí autora listů.

Za poslední krok, řazený pod tvorbu obsahu listů, lze považovat rovnoměrné střídání různých druhů aktivit. Hravé, často stupňující se druhy aktivit, by se měly rovnoměrně prolínat, aby vyplňování listů bylo stále zajímavé a zábavné. Nemělo by se střídat příliš malé množství aktivit a úkolů, aby materiál nepůsobil nezáživně a vyplňování nebylo nucené, naopak přílišná rozličnost úkolů může vyznít chaoticky. Důležité je, aby nebyl vytvořen dojem pouhého zaznamenávání informací, ale efekt motivace k bádání, přemýšlení nad tématem, k doplňování do souvislostí a následné uvědomění si významů. Celková obtížnost by měla být vyvážená ve všech částech s ohledem na téma a cílovou skupinu.

Na úplný závěr tvorby pracovních listů by mělo následovat zhodnocení průběhu plánovaného programu. Postavení a druhy úkolů se spolu i s ostatními uvedenými kroky podílí nejen na účelnosti pracovních listů, ale také udávají to, jak se s nimi bude pracovat, jak bude probíhat práce s nimi. Důležitost tohoto kroku spočívá v tom, uvědomit si, z jakého důvodu chceme zařadit pracovní listy do výuky (pokud mají být její součástí). Jak mohou obsahu vyučovací hodiny napomoci, kam je v rámci struktury chceme zařadit, zda na konec výuky pro opakování či k samotnému výkladu nebo před něj. Zároveň kolik času jim máme v plánu věnovat, aby jejich účel byl správně naplněn. Ke zhodnocení účinnosti vytvořeného materiálu může napomoci i evaluace, posouzení od kolegy či názor nezávislé osoby.

2 Výchovní a vzdělávací záměr regionálního tématu

Aby mohly být tyto pracovní listy využity nejen jako prvek pro zpestření volného času, ale i jako plnohodnotný didaktický materiál při výuce, musí splňovat určitá kritéria, která jsou platná pro současný vzdělávací systém, a jsou zanesena v obecně platných dokumentech. V této kapitole se obsah i forma listů nejvíce zaměřují na jeden konkrétní dokument, kterým je Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání z roku 2021.

2.1 Vazba tématu na RVP ZV

Rámcový vzdělávací program je rozdělený celkem do čtyř částí, pojmenovaných podle písmen abecedy, jehož třetí část, pod písmenem C, obsahuje množství jednotlivých vzdělávacích oblastí, které jsou důkladně vysvětleny. Ke každé oblasti se pak dají přiřadit jednotlivé vyučovací předměty, které danou oblast dokáží nejlépe obsáhnout a dále rozvést. Pracovní listy Budiškovcemi křížem krážem, věnující se převážně památkám konkrétního místa, se dají z uvedených oblastí vzdělávacího programu nejlépe přiřadit ke vzdělávací oblasti Umění a kultura. Samostatné vzdělávací oblasti se mohou do jisté míry prolínat či na sebe navazovat. Je tedy možné, i v případě těchto listů, vidět jisté souvislosti i s oblastí Člověk a společnost, kam spadá vyučovací předmět dějepis, jelikož pracovní listy se zabývají taktéž historií obce.

Umění a kultura je vzdělávací oblast, kam patří dva vzdělávací obory – Výtvarná výchova a Hudební výchova. V rámci základního vzdělávání lze tuto oblast ještě rozšířit o doplňující obor - Dramatickou výchovu a její případnou realizaci v rámci samostatného předmětu či kurzu. Předmětem zájmu je v této práci především Výtvarná výchova. Jak je v (Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, 2021) napsáno tato vzdělávací oblast reflektuje umění a kulturu jako nenahraditelnou součást života lidí. Umění vnímá jako postup uměleckého osvojování si světa prostřednictvím tvořivosti, citění a vnímavosti ke konkrétnímu dílu, ale i k okolnímu světu a sobě samému. K rozvoji tvořivosti a vnímavosti dochází během výtvarných činností, při použití nonverbálního vyjadřování pomocí bodu, linie, tvaru, barvy, ale i mimiky, gesta a dalších aspektů, které mohou být z výsledného výtvaru zjevné. Dochází k vnímavosti a vazbám nejen mezi osobou (dítětem) a uměleckým dílem, ale i mezi jednotlivými druhy umění, a to díky společným tématům, kterých si je možno všimnout a pracovat s nimi pomocí vnímání, tedy uvědomování si jejich hodnot a kulturních potřeb.

Kulturu pak chápe jako duchovní činnost a její výsledky, které se odrážejí v každodenním životě, a to například v kultuře chování, práce, oblékání a v celé řadě dalších kultur.

2.2 Vymezení pojmu regionální téma

Pod pojmem regionální téma si lze představit širokou škálu pojmů, od konkrétních předmětů, míst, staveb až po abstraktní pojmy. Takovým příkladem abstrakce může být místní lidová slovesnost v podobě pověstí, mýtů nebo nejrůznějších domněnek. Každý jednotlivec tedy může vnímat regionální téma odlišně. Může se tedy často stát, že se ve školní třídě sejde hned několik rozdílných regionálních témat, ať už pochází ze stejného města/vesnice nebo ne. Výjimkou jsou školy, takzvané malotřídky, které nejčastěji fungují na menších vesnicích, tam se regionální téma může shodovat více.

Důležitost regionálního tématu spočívá v tom, že u žáka na druhém stupni základní školy, dochází k nástupu puberty a dospívání. K tomu, aby se jeho osobnost plně vyvinula, je zapotřebí, aby poznal okolní svět společně s jeho všeobecně platnými chody a zákony. Nicméně, dříve než dojde k prozkoumání onoho okolního světa, přichází na řadu zkoumání a poznávání nejbližšího okolí, tedy svého vlastního domova. Součástí tohoto seznamování se jsou i vztahy s vrstevníky. Díky těmto vztahům je možné poznat a naučit se nové či zdokonalit již osvojené vlastnosti, které jsou v mezilidské komunikaci a pro fungování v budoucím životě nepostradatelné. Právě proto je komunikace s vrstevníky v tomto období vývoje pro rozvoj osobnosti tak důležitá.

2.3 Analýza prostoru pro výtvarné vzdělávací prostředky

V návaznosti na dokument RVP ZV by obsah a forma pracovních listů měli splňovat tři základní okruhy učiva a následně i jejich podružné okruhy, které obsahuje vzdělávací oblast Umění a kultura, konkrétně pak podoblast Výtvarná výchova pro druhý stupeň základního vzdělávání.

Prvním z okruhů je rozvíjení smyslové citlivosti. Pracovní listy se snaží pomocí některých úkolů poukázat na prvky vizuálně obrazného vyjádření. Dokreslováním, dopisováním a přiřazováním je tak možné zajistit uvědomění si objemu, textur nebo například i světlostních a barevnostních kvalit, které je možné pozorovat na památkách a pomocí limitovaných pomůcek

zobrazit. V tomto případě tužkou přímo do samotných listů, kdy se jedinec pokouší viděnou realitu přenést pomocí linií, popřípadě stínováním či detailnější kresbou, na papír.

Rozvíjí se i žákova představivost ohledně prostoru, kdy si musí uvědomit aktuální uspořádání prvků a přetransformovat tak svou představu opět do plochy, v rámci formátu papíru. Zorientovat se tak například v zjednodušené mapě nebo kresbě. Dále pak, v případě listů Budiškovice křížem krážem, přichází na řadu i prostorové a plastické prostředky vyjadřující časový průběh. Některé památky jsou pozměněné, již neexistují nebo se nachází na jiném než původním místě. Na většině z nich se podepsal čas a působení povětrnostních podmínek, tudíž domýšlení si některých částí staveb či jejich prostorové umístění, pouze na základě textu, ilustrací a vlastní fantazie, může přinést také jistý rozvoj prostorové představivosti.

Jak je výše uvedeno, v listech se pracuje primárně s ilustracemi a textem. Právě pomocí textu se prosazuje druhý okruh, kterým je uplatňování subjektivity. Díky textu uzpůsobenému chápavosti žáka druhého stupně, a to nejen zvolenými vyjadřovacími prostředky, ale i množstvím a náročností informací tak, aby odpovídali jejich vývojovému stupni, se uživatel listů může prostřednictvím svých pocitů, emocí, vlastních zkušeností vcítit do dané doby a pomocí fantazie mohou mít jeho odpovědi vlastní subjektivní charakter. I když není možnost více správných odpovědí, tak každý jedinec je může zpracovat svým vlastním způsobem a interpretací. Toto tvrzení se ovšem týká spíše výtvarně pojatých úkolů, než úkolů formou otázek s jasnými psanými odpověďmi.

Třetím a posledním okruhem učiva je ověřování komunikačních účinků. K uplatnění tohoto okruhu je zapotřebí předpokladu, že dojde k vypracování pracovních listů v rámci školní třídy nebo skupiny žáků. V případě práce ve skupině může dojít ke konfrontaci osobních postojů jednotlivců. Dostání se k závěrečnému východisku se může uskutečnit prostřednictvím konverzace, a to interpretováním, zdůvodňováním a komparací jednotlivých názorů, čímž dochází k rozvoji uvažování a akceptaci názorů druhých. Konečné rozhodnutí pak může být dáno na základě určitého kompromisu, za pomoci kolektivního souhlasu či hlasování. Možností je také samostatné vypracování listů každým jednotlivcem zvlášť a následné kolektivní vyhodnocení výsledků, při kterém opět může dojít ke komparaci a usnesení se na správných odpovědích, jak je již výše uvedeno. (Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, 2021)

3 Historie mikroregionu

Třetí kapitola je věnována historii mikroregionu. V kapitole je popsána poloha a blíže pak samotná historie obce Budiškovice, ve které jsou zmíněni hlavně bývalí majitelé a jejich zásluhy na vývoji obce a okolí, ve zkratce je zde zmíněn i původ názvu obce. V poslední části této kapitoly jsou pak popsány dochované či jen částečně dochované pamětihodnosti obce.

3.1 Poloha obce

Obec Budiškovice se nachází v Jihočeském kraji v okrese Jindřichův Hradec, 7,5 km jihovýchodně od města Dačice, v nadmořské výšce 512 m. „Obec leží na mírně zvlněném dně výběžku Jemnické kotliny, před úpatím jihozápadního svahu Slatinských kopců.“⁵ Krajinnou dominantou je vrch Bába ve výšce 665 m. n. m. „Zalesněná Bába se vyznačuje širší vrcholovou plochou a strmě spadajícími svahy, přičemž západní svahy k údolí Vápovky jsou strmější. Severně od obce se před úpatím Slatinských kopců zvedá izolovaný vršek Petrovec 585 m. n. m., známý jako vyhlídkový bod.“⁶ Dalším místem nacházejícím se v lesích, v blízkosti obce, je dnes již nedochovaný hrad Krumwald. (Kronika obce Budiškovice, 1985)

3.2 Založení obce

První zmínka o založení obce pochází z roku 1353, kdy Budiškovice koupil Ctibor z Budiškovic. Tehdy se název, znamenající ves lidí Budiškových, psal Budyscowicz. Vznikl od osobního jména Budiš, kdy se k jeho zdobnělině – Budišek připojila přípona -ovice, jak uvádí (Nekuda, 2005). Názvy se tudíž během staletí měnily díky změnám a vývoji českého jazyka, kdy od roku 1881 trvale zůstává tvar jména Budiškovice.

Druhým majitelem je pak o tři roky později, v roce 1356, uváděn Bernard z Budiškovic. Po celé 15. století byla ves držena pány z Hradce jako zeměpanské léno.

⁵ NEKUDA, Vladimír. *Vlastivěda moravská: Dačicko Slavonicko Telčsko*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 2005. s. 604.

⁶ Tamtéž, s. 604.

Roku 1492 král Vladislav II. osvobodil ves z manství Jindřichovi z Hradce, který pak o čtyři roky později zapsal statek Janovi ze Zahrádek, který držel obec až do roku 1508. Rod Zahrádeckých pak spravoval Budiškovice po celé 16. století, kdy se ve spravování obce vystřídal několik členů rodu. Mezi správci byl od roku 1550 veden Jan ze Zahrádek, syn Oldřicha ze Zahrádek, kterého roku 1579 vystřídal Václav ze Zahrádek. Ten v obci nechal vystavět ze staré tvrze, která se zde nacházela, nové středisko panství, renesanční zámek. „Václav Zahrádecký ze Zahrádek a Hrádku na Budiškovících byl nejvyšším hofrychtářem a významným členem moravské stavovské obce, kdy se účastnil různých jednání zemských stavů, např. s Rudolfem II.“⁷ Po Václavově smrti v roce 1610 se obec stala majetkem jeho dcery Krescencie. Byla provdána za Kryštofa z Řičan, kterému věnem přinesla, roku 1601, nejprve ves Červený Hrádek a o deset let později právě Budiškovice. Kryštof byl však po delší dobu vězněn na Špilberku za aktivní zúčastnění se stavovského povstání, za což jim hrozilo zkonfiskování majetku. Jelikož však většina statků náležela jeho manželce Krescencii, ke zkonfiskování nakonec nedošlo.

Následujícím majitelem se pak stal další člen z rodu Řičanských, Karel Vilém z Řičan, který dále v roce 1662 postoupil obec Petrovi svobodnému pánovi z Ugarte. Petr později v roce 1681 prodal Budiškovice Maxmiliánovi Leopoldovi svobodnému pánovi z Cantelma, kterému se podařilo rozšířit panství přikoupením statku Horní Slatina, a také se zasloužil o přestavbu zámku do barokní podoby. Ještě před svou smrtí roku 1703 ustanovil dědičkami panství manželku Annu Kateřinu a dceru Marii Ludviku. Anna Kateřina se znovu vdala, za hraběte Františka Viléma ze Schellardu, a vládla Budiškovícím. V roce 1718 postoupila statek stávajícímu manželovi a dceři. Po pěti letech, po smrti Anny Kateřiny, hrabě ze Schellardu prodal polovinu statku nevlastní dceři Marii Ludovice svobodné paní z Cantelma, kdy za jejího spravování byly Budiškovice zadluženy a následně v r. 1745 v dražbě společně s Horní Slatinou a Červeným Hrádkem prodány hraběti Felixovi Sobkovi z Kornic, který po patnácti letech obec opět prodal.

Kupcem se stal polní maršál hrabě Václav Wallis, dvorní válečný rada, od roku 1736 majitel nedalekých Moravských Budějovic. Od této doby drželi Budiškovice postupně jednotliví členové rodu Wallisů, kteří je využívali jako své letní sídlo. Za spravování rodem Wallisů byla v r. 1788 v obci vystavěna škola a o rok později Wallisové rozšířili své statky přikoupením statků Budče. Na konci 19. století se rod Wallisů zasloužil o úpravy zámku, kdy největší

⁷ NEKUDA, Vladimír. *Vlastivěda moravská: Dačicko Slavonicko Telčsko*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 2005. s. 605.

úpravou je výstavba osmiúhlého schodišťového přístavku na nádvoří zámku. (Nekuda, 2005) Mezi významné členy rodu patří Marie Wallis, provdaná za hraběte ze Salmu. Její hrobku můžeme dodnes najít v nedaleké oboře, která náležela k jejich majetku. Její vnučka Anna Marie, provdaná za hraběte Schaffgotsche, se se svým manželem stala posledním držitelem, pobývajícím na zámku až do osvobození obce. Poté jim byl majetek zkonfiskován a byli odsunuti na své panství Hederlis v Dolním Rakousku.

Po osvobození se stal zámek majetkem českého státu. Sloužil mezi lety 1946 a 1947 jako ozdravovna pro několik desítek polských a českých dětí. O rok později zde bylo umístěno asi 30 válečných invalidů, kdy většina z nich zde setrvala i po zřízení Domova důchodců 1. 2. 1949, dle Kroniky obce Budíškovice I. (1986).

3.3 Pamětihodnosti obce

Nejdominantnější památkou, kterou téměř nelze minout, je na návsi nalézající se budíškovický zámek. V obci se však nachází i několik menších pamětihodností, o kterých je většinou dochováno jen nepříliš mnoho informací.

3.3.1 Zámek

Nejvýznamnější a zároveň největší pamětihodností obce Budíškovice je bez pochyb zdejší zámek, který se nachází přímo uprostřed vsi, na který lze narazit při projíždění obce po hlavní silnici.

Původem bývalá tvrz byla skrz staletí sídlem pánů a správců obce, kteří ji nechali několikrát přestavět do současných podob. V 16. století, v době renesance, byla tehdejším majitelem Václavem ze Zahrádek tvrz přebudována na renesanční zámek. Poté v 17. století došlo k opětovnému přebudování majitelem Maxmiliánem Leopoldem svobodným pánem z Cantelma do barokní podoby, avšak zámek si zachoval renesanční jádro. O století později byl u zámku vybudován rozlehlý park a nedaleká zámecká obora. V 19. století pak došlo už jen k menším dostavbám. Po zkonfiskování majetku posledním majitelům z rodu Wallisů se zámek stal majetkem českého státu a v 50. letech 19. století došlo k úpravám dle využití stavby jako ozdravovna pro děti, válečné invalidy a následně pro Domov důchodců fungujícího až do roku 2018.

Dnes je tedy možné vidět zámek v podobě jednopatrové čtyřkřídle budovy s arkádami kolem čtvercového dvora s kombinací jak renesančních, tak barokních prvků. Můžeme zde také uprostřed nádvoří nalézt šestibokou kamennou kašnu s letopočtem 1697, vedle kašny osmiboký schodišťový přístavek vybudovaný v 19. století a v severním křídle dochovanou kapli. (Nekuda, 2005) Jelikož ves nemá vlastní farnost s kostelem, byla zámecká kaple až do uzavření domova stále využívána k občasným bohoslužbám pořádaných farářem z nedaleké farnosti v Horní Slatině.

3.3.2 Park a zámecká obora

Rozlehlý park je součástí zámku od 18. století, kdy byl zbudován. Kromě několika vodních ploch a zrekonstruovaného altánu je zde k nalezení řada vzácných a starých stromů. Někteří zástupci daných drahocenných dřevin byli vysazeni v době, kdy byl zdejší zámek ještě tvrzí. Řada z nich byla dovezena ze zahraničí, ve většině případů je jejich původ ze Severní Ameriky či Jižní Evropy.

Velká část těchto stromů je u nás v České republice pěstována převážně jen jako okrasné dřeviny v parcích a arboretech. Mezi nejvzácnější zástupce, které je možné v budíšovickém parku nalézt, patří Liliovník tulipánokvětý, Klokoč zpeřený, Katalpa trubkovitá, Morušovník bílý, Javor pestrolistý a několik druhů jeřábů, například Jeřáb muk a Jeřáb břek, jak uvádí (Kronika obce Budíškovice, 1985)

Dřívější součástí zámeckého parku byla i zámecká obora, kterou dnes od parku dělí hlavní silnice protínající vesnici. Na rozdíl od parku je obora dnes zcela volně přístupná veřejnosti, i když si stejně jako park zachovala kamenné oplocení. V posledních letech se na jejím okraji zřídilo dětské hřiště a hasičská dráha pro místní obyvatele a hasičský sbor.

Nedaleko oborského rybníku, který je dnes pod správou rybářského svazu se nachází kaplička u níž je hrobka již výše zmíněné členky rodu, který vlastnil panství Budíškovice, před jeho zkonfiskováním. Je jí poslední držitelka panství, manželka hraběte ze Salmu, Marie Wallis.

3.3.3 Škola

Během 18. století, za spravování obce rodem Wallisů, byla v roce 1788 zřízena zdejší škola. Místo působení školy se v průběhu let několikrát změnilo. Původně byla škola

vybudována v panské zahradě pod číslem 57. Později v roce 1813 na místě bývalé kovárny a na konci 19. století došlo k přestavění budovy školy, konkrétně v roce 1893. Na počátku 20. století měla škola pouze jednu třídu, přičemž v průběhu let tříd přibývalo, to však nebylo dostačující k tomu, aby škola dále fungovala a byla tak v roce 1979 zrušena a zdejší žactvo převedeno do školy v nedaleké Budči. (Nekuda, 2005) Škola se však po roce 1989 mohla, díky iniciativě aktivního hnutí Občanského fóra, opět vrátit k provozu. Už v roce 1990 plně fungovala nejprve pouze s prvním a druhým ročníkem, což se v průběhu let s narůstajícím počtem žáků změnilo a škola byla rozšířena do pěti ročníků, které zůstávají do dnes. Od obnovení činnosti školy se po patnácti letech budova dočkala rozsáhlé renovace, která byla započata plánováním v roce 2005, kdy byla zahájena i přestavba. Během rekonstrukce se výuka odehrávala v prostorách zdejšího obecního úřadu a už o rok později byla stavba dokončena do takové míry, aby mohla výuka probíhat již v nové budově. V roce 2007 se do nové budovy přesunula i výuka mateřské školy a činnost školní jídelny, které do té doby probíhaly v jiné, samostatné budově v opačné části obce.

3.3.4 Ostatní pamětihodnosti

Přímo naproti zámku se nachází socha svatého Jana Nepomuckého, která pochází z první čtvrtiny 18. století, kdy byla mezi léty 1710 až 1718 vytvořena neznámým sochařem. Lze soudit, že sochu nechali pravděpodobně vystavět tehdejší páni Budíškovic a to Kateřina rozená z Lindenspirnu a její druhý manžel František Vilém hrabě ze Schellardu. Domněnku, že právě tito manželé stojí za vytvořením sochy, nám potvrzuje jejich erb na podstavci sochy. Zároveň obě Kateřinina manželství byla velmi plodná, co se týče zvelebování obce. Její první manžel, Maxmilián Leopold svobodný pán z Cantelma se zasloužil o přestavbu zdejšího zámku do barokní podoby.

Po 300 letech se socha dočkala zasloužené opravy a v květnu roku 2016 byla socha i s podstavcem a náležíci balustrádami demontována. Jelikož je socha vedena v Úředním seznamu kulturních památek ČR byla po demontování převezena do odborné restaurátorské dílny do nedalekých Chotěbudic. Při čištění se díky mikroskopickému rozboru zjistilo, že socha byla původně pokryta polychromií obsahující složky k ochraně před povětrnostními vlivy působícími během let na materiál sochy. Po schválení zastupitelstvem obce a po dohodě s památkáři bylo rozhodnuto, že socha bude opravena a vyvedena v původních barvách. Během oprav došlo i k doplnění částí atributů světce, na svatozář byly doplněny chybějící hvězdy a na knihu, kterou sv. Jan drží, byl dopsán latinský nápis od Aristotela. Po čtyřech měsících byla

v srpnu socha opět navráćena na původní místo a v neděli 27. září téhož roku byla zrestaurovaná socha znovu vysvěćena. (Kronika obce Budiškovice, 1985)

Několik metrů od sochy sv. Jana Nepomuckého, vedle hasičské zbrojnice, se nalézá budova bývalého pivovaru, dle zmínek se v obci nalézala i palírna, cihelna nebo potašárna. U těchto památek však není v literatuře zmíněna jejich přesná poloha či bližší informace. Ve vsi se dále nachází dřevařská pila, která fungovala po dlouhá desetiletí, avšak od roku 2012 neprovozovala svou činnost. Po pěti letech v roce 2017 změnila majitele a ještě téhož roku obnovila funkci a od té doby jsou prostory pily zvelebovány a zvyšuje se jak produkce dřeva, tak i počet zaměstnanců.

Dále pak v obci, u rybníka Smrdíkov, stojí pomník padlým v 1. Světové válce. Další pamětihodností je výklenková kaplička z první poloviny 19. století při domě čp. 88. Mezi památky, které se nenacházejí přímo v obci, patří v polích u komunikace směrem k Horní Slatině, kamenná boží muka. Na opačné straně, v lese Zavadilka, směrem k Dačicím, je možné nalézt pamětní kámen z roku 1797. (Nekuda, 2005)

Poslední zmíněnou pamětihodností je stará obecní pečeť z 18. století. Opis pečeti nese nápis PECET DIEDI. BVDYSKOWICZ a v pečetním poli je zobrazen běžící jelen. Motiv jelena se pak dochoval do stávající podoby obecního znaku, na němž se nachází v pravém červeném poli hlava jelena a v levém modrém poli, hradby symbolizující místí zámek a pod nimi slívy, které jsou jako symbol kraje charakteristického pro svou hojnost ovocného stromstva, která se zde zachovává od nepaměti až do dnes. (Tiray, 2008)

II. Projektová část

4 Pracovní listy k památkám Budiškovice

Pracovní listy jsou navrženy tak, aby pojímaly určité množství informací a dokázaly je co nejlépe zprostředkovat jeho uživatelům na základě stupně jejich vývoje. Tyto pracovní listy jsou určeny pro žáky druhého stupně základní školy. Skupina uživatelů listů je od šestého do devátého ročníku, tedy pro žáky ve věku od jedenácti do patnácti let. Musí být proto funkční pro poměrně široký zástup uživatelů s rozdílným stupněm myšlení, chápání a tvořivosti.

4.1 Návrh pracovních listů

Koncept listů je postaven na historických památkách obce Budiškovice. Každé památce je věnována samostatná strana, popřípadě dvoustrana, jejichž podrobný popis a historii lze najít ve třetí kapitole této práce. Pracovní listy jsou také navrženy tak, aby během jejich vyplňování docházelo k propojování smyslů a nedocházelo pouze k mechanickému vyplňování otázek. Některé úkoly vyžadují, aby se žák pohyboval, naslouchal nebo aby dokázal pracovat se svou představivostí či smyslem pro orientaci. Jde tedy o interakci žáka s okolním prostředím. Úkoly se liší dle způsobu zpracování a lze je rozdělit do dvou kategorií. První kategorie se přímo váže k památkám a jejich historii. Žák se prostřednictvím odpovídání na otázky dovídá informace. Způsob řešení těchto úkolů je nejčastěji slovní. Druhá kategorie je založena interaktivně. Při plnění těchto úkolů je třeba zapojit smysly, prostorovou orientaci a k dosažení správného řešení je nutné pracovat s památkou a jejím okolním prostorem, není tedy možné tyto úkoly plnit bez vlastní přítomnosti na daných místech. Předposlední strana je věnována opakování a doplňujícím informacím vztahujícím se k tématu listů. Na samém konci těchto listů je pak strana se správnými odpověďmi. Ke kontrole by však nemělo docházet dříve, než bude vyplňování listů dokončeno.

Vizuální stránka listů byla koncipována tak, aby zde nebylo příliš velké množství textu, vzhledem k tomu, že listy mají být vyplňovány v terénu a v interakci s památkami. Snaha vyváženého poměr textu a ilustrací je na každé straně splněna, s výjimkou úvodní, druhé a zadní strany, kde převažují ilustrace. Naopak na 7. a 8. straně převažuje text, jelikož tyto strany jsou věnovány opakování a správným odpovědím.

Veškeré ilustrace k pracovním listům byly vytvořené na základě fotografií z vlastního archivu, kdy byly pro tento účel pořízeny. (viz. Přílohy I., obr. 1 – 4).

Úvodní strana:

Graficky vyhotovená strana s ústředním motivem, kterým je název pracovních listů, který má poukázat na jejich téma a podnítit zájem o práci s nimi. (viz Přílohy II., obr. 1).

Strana 1.:

Obsahuje stručný úvod s popisem, kde je vysvětleno, co žáká čeká, které památky navštíví, co bude potřebovat a jak s listy pracovat. Strana je doplněna mapkou České republiky s vyznačenou polohou obce. (viz Přílohy II., obr. 2).

Strana 2.:

Tato strana je celá věnována zjednodušené mapě obce s červeně vyznačenými památkami pro lepší orientaci při procházení vsí a navštěvování památek. (viz Přílohy II., obr. 3).

Strana 3.:

Ústředním motivem na levé polovině strany je ilustrace zámku, která slouží i jako součást úkolu, v němž se dokreslují chybějící části zámku. Dalšími úkoly je správné poskládání kamenného znaku nad bránou nebo prozkoumání obrazu, který je taktéž nad bránou zámku. Ke splnění úkolů a otázek na této straně je nezbytné důkladné prozkoumání průčelí zámku. (viz Přílohy II., obr. 4).

Strana 4.:

Na této straně pokračují úkoly vztahující se k zámku, jedná se jak o úkoly vědomostní, které se vztahují k uměleckým slohům, ve kterých je zámek postaven, tak tvůrčí, kdy se jedná o vytváření vlastního erbů. K těmto úkolům jsou pak na pravé polovině strany vyznačené nápovědy, které mají k vyplnění úkolů napomoci. Posledním úkolem je zjištění tvaru půdorysu zámku, ke kterému je potřeba zapojit schopnost představivosti a prostorové orientace. (viz Přílohy II., obr. 5).

Strana 5.:

Téma této strany je věnováno další památce obce, soše sv. Jana Nepomuckého. Opět vyžaduje práci se sochou, kdy žáci mají vypsát její atributy, vytvořit pak své vlastní nebo popsat emoci, kterou socha zobrazuje. Opět se na straně nachází nápověda, tentokrát s významem pojmu atribut. (viz Přílohy II., obr. 6).

Strana 6.:

Poslední strana pojednávající o konkrétní památce, kterou je kaple Panny Marie ve zdejší oboře, obsahuje opět úkol na dokreslení erbu a vypsání jeho částí. Dalším úkolem je vlastní úvaha o místě a zjištění, co dalšího se nachází na daném místě. (viz Přílohy II., obr. 7).

Strana 7.:

Tato strana je věnována opakování. Nachází se zde tajenka obsahující jednoduché otázky, aby došlo k doplnění a uchování informací. (viz Přílohy II., obr. 8).

Strana 8.:

Strana se správnými odpověďmi pro zpětnou kontrolu všech otázek a úkolů pracovních listů. (viz Přílohy II., obr. 9).

Zadní strana:

Zakončení pracovních listů poslední stranou s ilustrací z úvodní strany, přičemž tentokrát je doplněna o příslušné údaje pracovních listů. (viz Přílohy II., obr. 10).

4.2 Evaluace pracovních listů

Pro zjištění funkčnosti vytvořených pracovních listů k obci Budíškovice byla použita metoda evaluace. Pracovní listy byly poskytnuty několika žákům druhého stupně základní školy. Konkrétně se jednalo o dvě dívky a jednoho chlapce v rozmezí věku 12 – 15 let. Žáci pracovali každý samostatně, bez pomoci dalších osob. Práce každému zabrala i s přemísťováním se na daná místa přibližně hodinu.

Co se týče problematiky jednotlivých úkolů, nebyly zjištěny vážné nedostatky nebo nemožnost splnění úkolů, jak ze strany mladšího, tak ani staršího žáka.

Malým zádrhelem se však stal úkol dokreslování chybějících částí zámku na třetí straně. Na vině však nebyla náročnost úkolu, nýbrž spěšné a nedostatečné prohlédnutí si zámku a okolí ze strany žáků, došlo tak k opomíjení dokreslení menších chybějících částí. Druhým úkolem, který činil menší problém, byly otázky týkající se stavebních slohů na straně čtyři. Otázky se staly pro mladšího žáka náročnějšími, avšak s pomocí nápovědy, která se nachází na též straně, došlo ke správnému vyplnění otázek. Ostatní otázky a úkoly byly vyplněny bez jakýchkoli potíží. (viz Přílohy III., obr 1 – 10).

Závěr

Cílem této práce bylo nejen zpracovat informace o historii obce Budiškovice do formy pracovních listů, ale i zpracování samotné teorie tvorby pracovních listů jako takových.

Teorií zpracování listů se zabývaly hned první dvě kapitoly teoretické části práce. V první z nich, jsou rozebrány nepostradatelné součásti veškerých pracovních listů, které mohou být určeny jako didaktický nebo doplňující materiál. Kapitola pojednává nejen o jednotlivých součástech a fázích tvorby, ale i o jejich možnostech a návaznostech mezi sebou. Funkce, cíle a formy pracovních listů na sebe tedy nejen navazují, ale vzájemně se i ovlivňují, tudíž je jejich přítomnost nezastupitelná. Druhá kapitola se věnuje významu regionálního tématu, jeho důležitosti v rámci seberozejví dospívajících a návaznosti práce na RVP ZV.

Třetí kapitola je věnována historii obce. Ve stručnosti je popsána poloha a všeobecné informace o obci, avšak největší pozornost je soustředěována na památky, především pak na zámek a jeho postupné majitele. Vzhledem k faktu, že téma této práce je převážně regionální, počet dostupných publikací pojednávajících o historii obce je značně omezen, hlavním zdrojem se tedy stala kronika obce a několik nepříliš obsáhlých publikací. Na základě zpracovaných informací o historii obce v této kapitole, pak byly vytvořeny pracovní listy pro žáky druhého stupně základní školy.

Popsání jednotlivých listů se všemi úkoly je pak možné najít v první polovině projektové části práce. V druhé polovině projektové části je ponechán prostor pro evaluaci, tedy zjištění a vyhodnocení účelnosti a plnohodnotnosti didaktického materiálu. Listy byly poskytnuty několika žákům druhého stupně základní školy, aby byla ověřena funkčnost a správná manipulace s listy. Během tohoto způsobu reflexe nebyly zjištěny žádné závažné problémy a listy se ukázaly být plně funkční, a to pro žáky různého věku, tedy od 12 – 15 let, kdy jejich vypracování žákům nečinilo potíže, a to i přes to, že jejich věk byl rozdílný.

Seznam použitých zdrojů

Monografické publikace

BALEKA, Jan. *Výtvarné umění – výkladový slovník*. Praha: Academia, 1997, 429 s. ISBN 80-200-0609-5.

CURTIS, William J. *Architektur im 20. Jahrhundert*. 1. Aufl. Přeložil Antje Pehnt. Stuttgart: Deutsche Verlags-Anstalt, 1989, 427 s. ISBN 3-421-02951-2.

HOSMAN, Zdeněk. *Didaktický skicář. Výtvarné činnosti ve výtvarné výchově*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2007, 94 s. ISBN 978-80-7394-001-0.

KOLEKTIV AUTORŮ, *Kronika obce Budiškovice I.*, Budiškovice, 1986. ISBN neuvedeno

MAŇÁK, Josef. *Nárys didaktiky*. Brno: Masarykova univerzita, 2003, 104 s. ISBN 80-210-3123-9.

MRÁZOVÁ, Lenka. *Tvorba pracovních listů: metodický materiál*. Brno: Moravské zemské muzeum Brno, 2013, 27 s. ISBN 978-80-7028-403-2.

NEKUDA, Vladimír. *Vlastivěda moravská: Dačicko Slavonicko Telčsko*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 2005, 1072 s. ISBN 80-7275-059-3.

ROESELVÁ, Věra. *Řady a projekty ve výtvarné výchově*. Praha: Sarah, 1997, 219 s. ISBN 80-902267-2-8.

ROESELVÁ, Věra. *Námět ve výtvarné výchově*. Praha: Sarah, 1995, 195 s. ISBN 80-902267-4-4.

ROESELVÁ, Věra. *Didaktika výtvarné výchovy nejen pro základní umělecké školy*. Praha: Univerzita Karlova, 2003, 198 s. ISBN 80-7290-129-X.

SKALKOVÁ, Jarmila. *Obecná didaktika: vyučovací proces, učivo a jeho výběr, metody, organizační formy vyučování*. Praha: Grada, 2007, 322 s. ISBN 978-80-247-1821-7.

ŠVIHALOVÁ, Dana. *Kapitoly z psychologie, III. díl. Vývojová psychologie*. Liberec: Technická univerzita, 2002, 51 s. ISBN 80-7083-571-1.

TIRAY, Jan. *Vlastivěda moravská. II, Místopis Moravy. Díl IV místopisu, Jihlavský kraj. Dačický okres*, Brno: GARN, 2008, 251 s. ISBN 978-80-86347-44-8.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie*. Praha: Karolinum, 1999, 353 s. ISBN 80-7184-803-4.

Internetové zdroje

ATKINSON, Dennis. *Art in education: identity and practice* [online]. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers, 2002. [cit. 2021-04-06]. Dostupné z: <http://site.ebrary.com/lib/natl/Doc?id=10067371>.

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. [online]. Praha: MŠMT, 2021, 164 s. [cit. 2022-02-08]. Dostupné z: <https://www.nuv.cz/t/rvp-pro-zakladni-vzdelavani>.

Seznam příloh

Přílohy I. Obrazový materiál k projektové části.....	39
Přílohy II. Projektová část.....	41
Přílohy III. Projektová část – řešení.....	51

Přílohy

I. Obrazový materiál k projektové části



Obr. 1: Zámek



Obr. 2: Kamenný erb nad bránou zámku

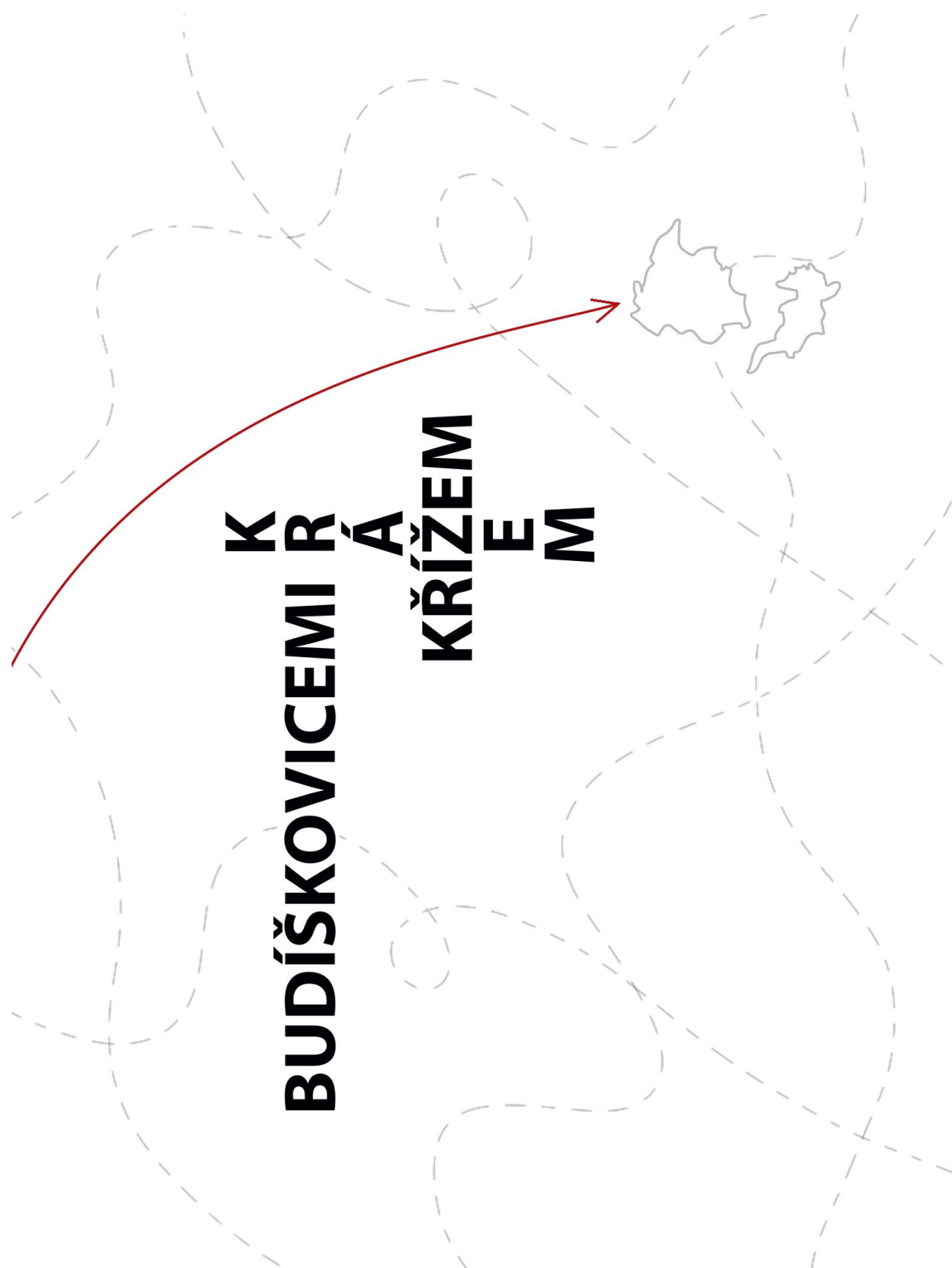


Obr. 3: Socha sv Jana Nepomuckého



Obr. 4: Kaple Panny Marie v oboře

II. Projektová část



Obr. 1: Úvodní strana pracovních listů

Budíškovicemi křížem krážem

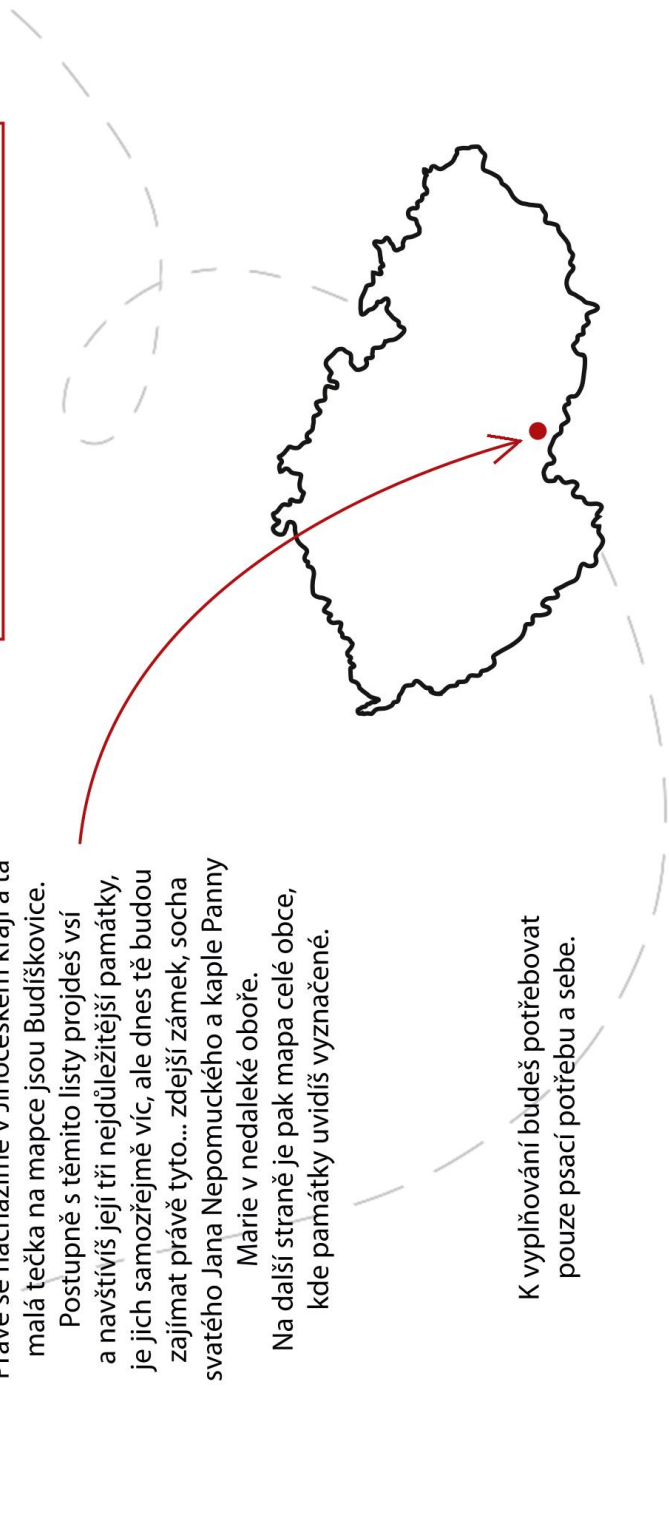
Právě se nacházíme v Jihočeském kraji a ta malá tečka na mapce jsou Budíškovice.

Postupně s těmito listy projdeš vsí a navštívíš její tři nejdůležitější památky, je jich samozřejmě víc, ale dnes tě budou zajímat právě tyto... zdejší zámek, socha svatého Jana Nepomuckého a kaple Panny Marie v nedaleké oboře.

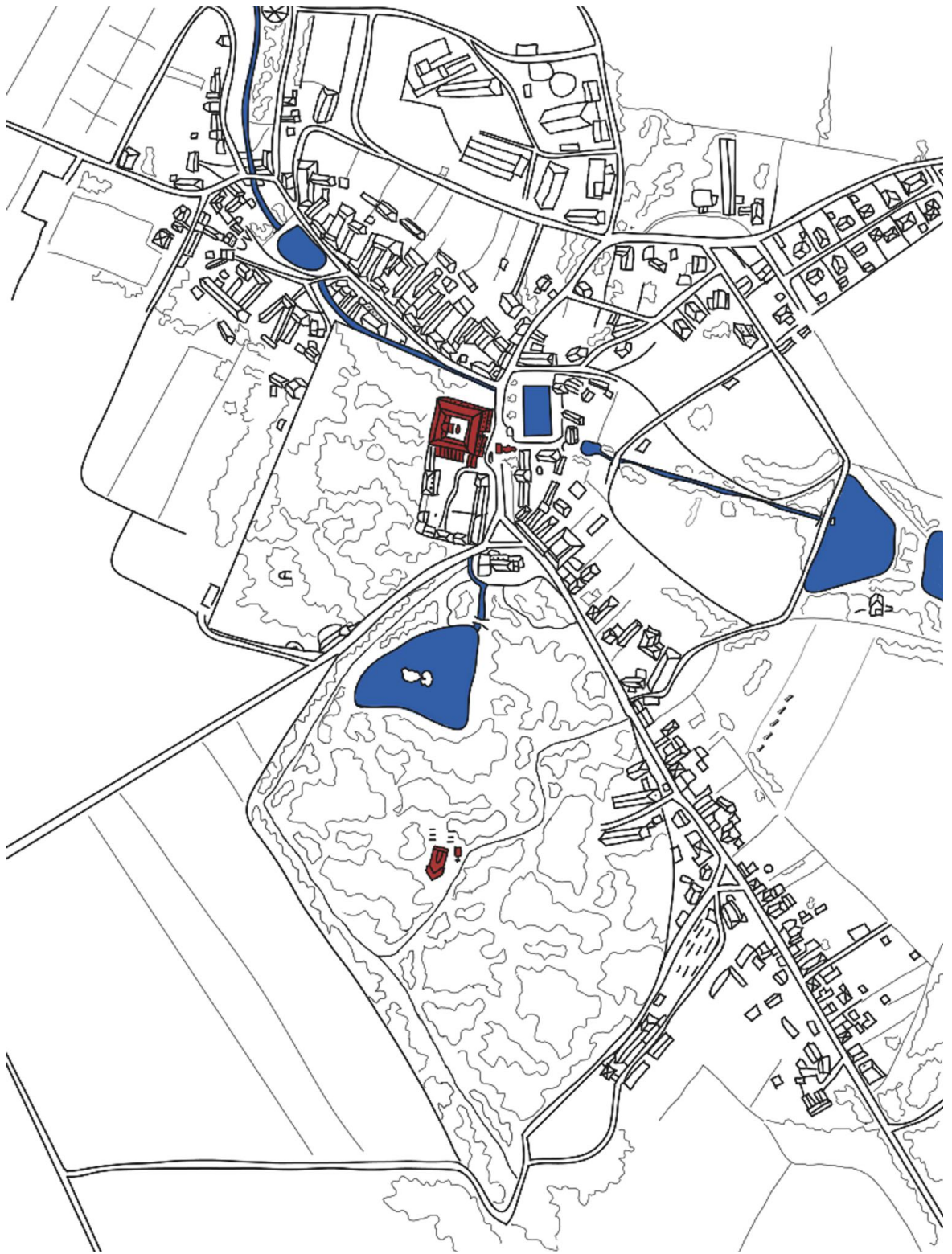
Na další straně je pak mapa celé obce, kde památky uvidíš vyznačené.

K vyplňování budeš potřebovat pouze psací potřebu a sebe.

Když by sis někdy nevěděl/a rady, v těchto rámečcích vždy najdeš nějakou nápovědu. Kdyby bylo nejhůř, naproti zámku je autobusová zastávka a na zdi její čekárny je informační tabule, kde určitě najdeš vše, co budeš potřebovat.



Obr. 2: První strana pracovních listů



Obr. 3: Druhá strana pracovných listů

Porozhlédni se kolem...

Kdo nebo co se nachází na obraze nad bránou?

Na kresbě zámku některé části chybí, zkus najít které a dokreslit je.

Přiraď jednotlivé části znaku na jejich správná místa.

1	2	3
4	5	6
7	8	9

A F G H Ch

A B C D E

Obr. 4: Třetí strana pracovních listů

Na zámku je možné spatřit prvky 2 významných uměleckých slohů. _____ a _____

Vidíš na zámku nějakou symetrii? Kde? _____

V jakých částech zámku můžeš vidět prvky dynamiky? _____

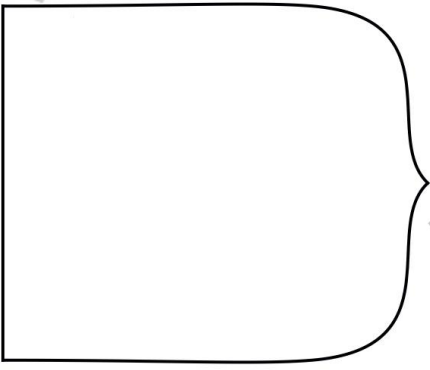
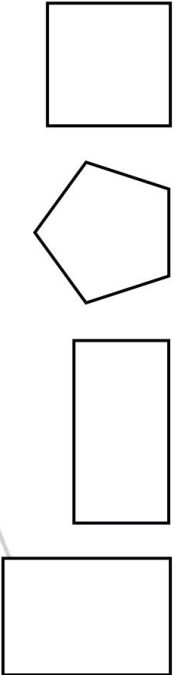
Vyber, jaký tvar má půdorys zámku? (Zámek si klidně obejdi.)

Zkus se zamyslet a odvodit z názvu vesnice jméno údajného zakladatele. _____

Jedná se o dva významné slohy, které vznikly v Itálii. První z nich trval přibližně od 14. století, je pro něj typická symetrie, arkády a sgrafitto. V 17. století byl vystřídán velmi dynamickým slohem, pro který jsou typické oblé tvary, křivky a zdobnost.

Vytvoř si svůj vlastní erb

Pokud si nevíš rady, tady je pár tipů, co může tvůj erb obsahovat: zvíře, které tě nejlépe vystihuje, oblíbené ovoce/zeleninu, rostlinu nebo věc, bez které si nedokážeš představit den.

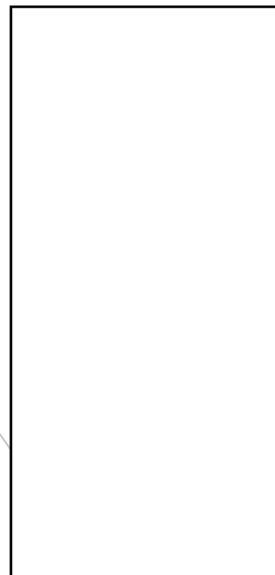
Obr. 5: Čtvrtá strana pracovních listů

Viš, co je atribut?

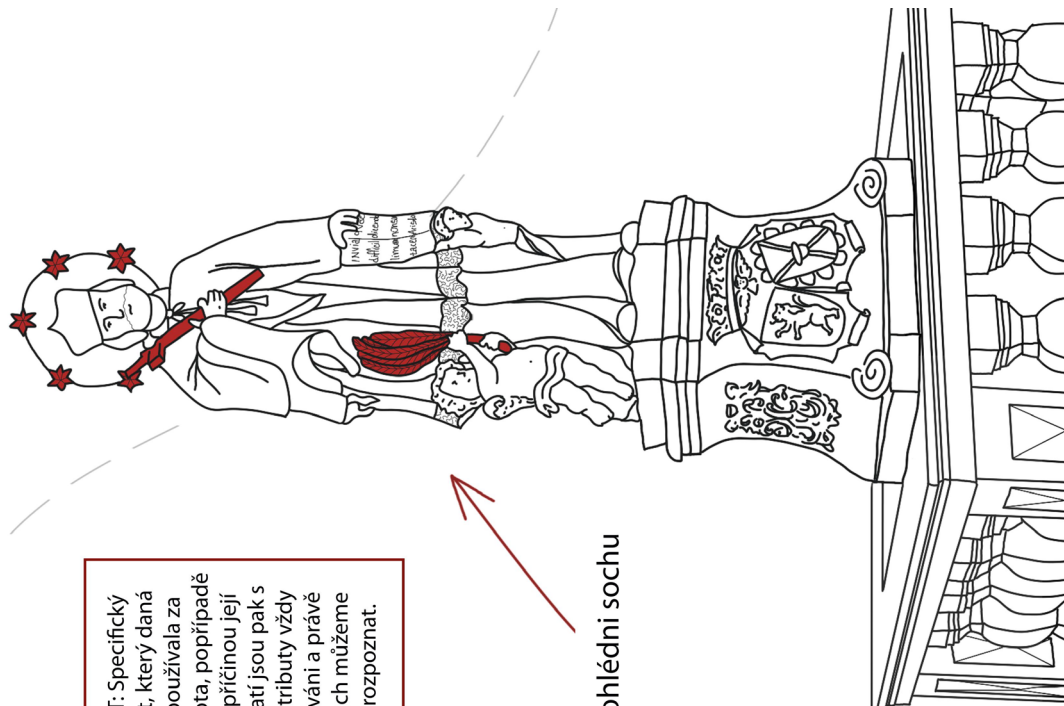
Prohlédni si sochu a napiš je.

Zkus dle výrazu v Janově tváři napsat,
jakou emoci podle tebe asi prožívá.

Nakresli své atributy.

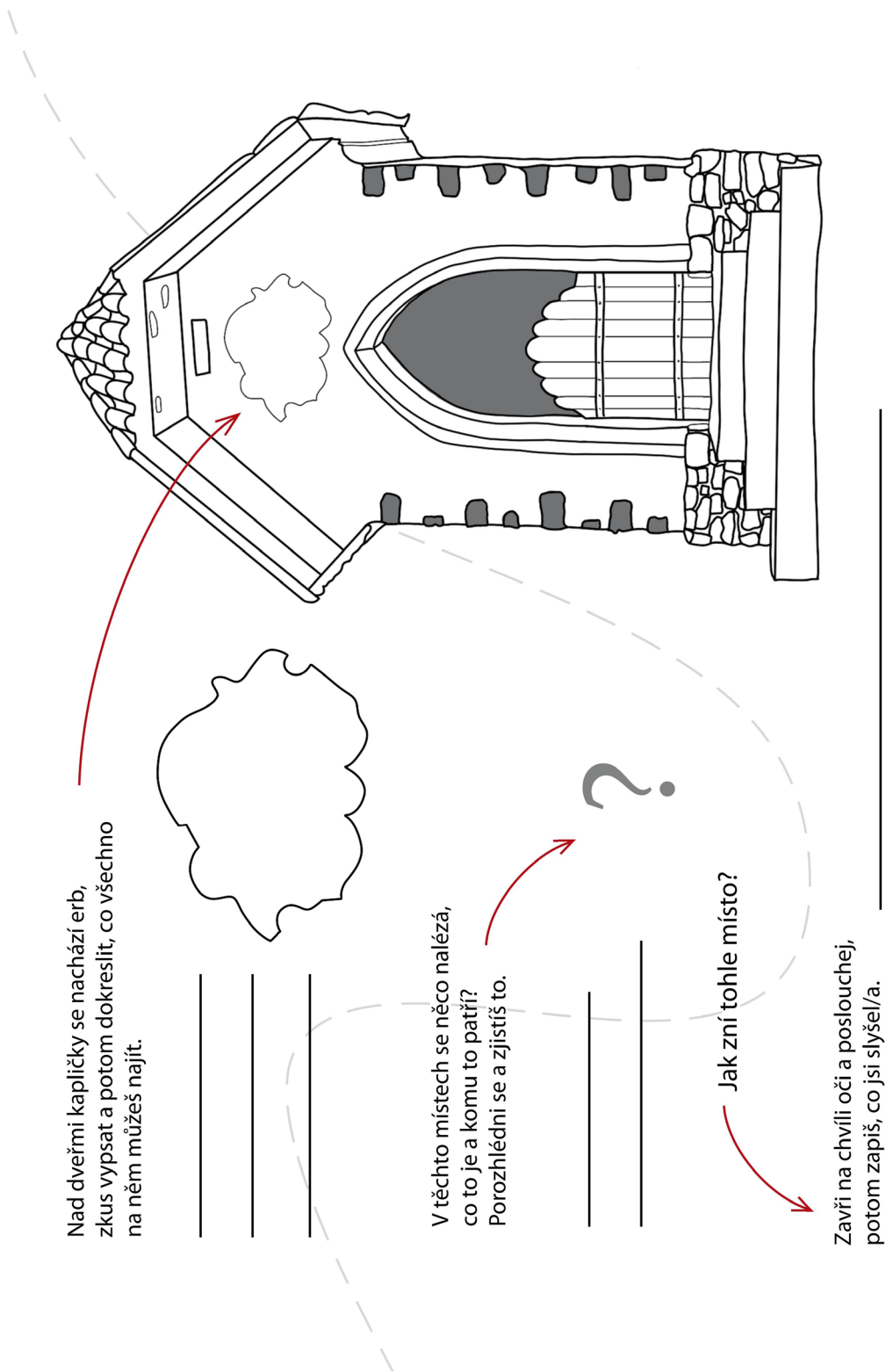


ATRIBUT: Specifický předmět, který daná osoba používala za svého života, popřípadě se stala příčinou její smrti. Svátí jsou pak s těmito atributy vždy zobrazováni a právě podle nich můžeme světce rozpoznat.



Pozorně si prohlédni sochu

Obr. 6: Pátá strana pracovních listů



Nad dveřmi kapličky se nachází erb,
 zkus vypsát a potom dokreslit, co všechno
 na něm můžeš najít.

V těchto místech se něco nalézá,
 co to je a komu to patří?
 Porozhlédni se a zjistiš to.

Jak zní tohle místo?

Zavři na chvíli oči a poslouvej,
 potom zapiš, co jsi slyšel/a.

Obr. 7: Šestá strana pracovních listů

Opakování, matka moudrosti

Křestní jméno hraběnky odpočívající u kapličky?

Kde se nachází zámek, v jaké části vsi? Na ...

Co se nachází na nádvoří zámku?

Kolik hvězd má socha Jana kolem hlavy?

Kde stojí kaplička? V ...

Největší památkou Budiškovice je?

Co se rozprostírá za zámkem?

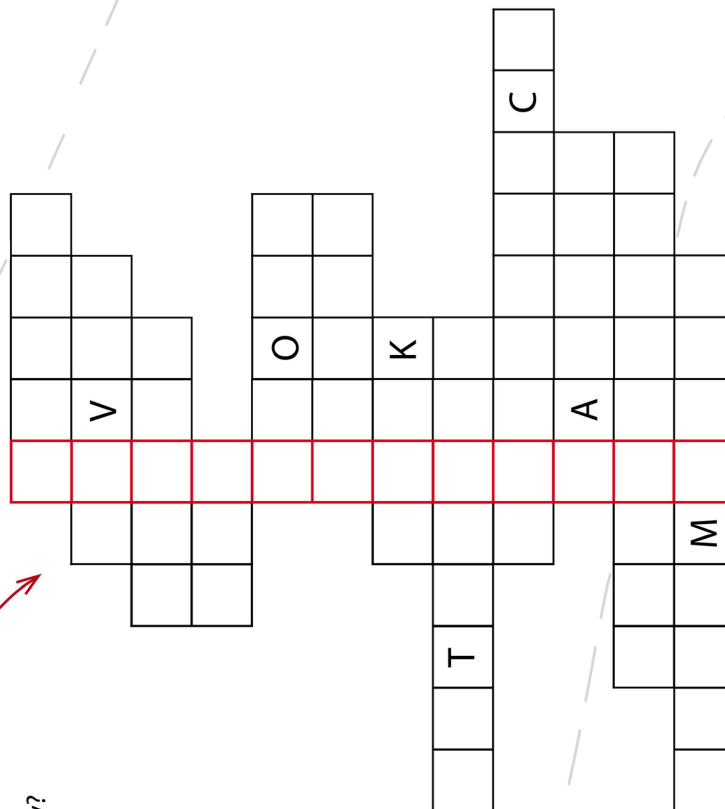
Jakým jazykem je nápis na knize, kterou drží socha Jana?

První sloh, ve kterém byl zámek přestaven?

Druhým slohem pak bylo?

Pod jaký kraj Budiškovice patří?

Jaké je Janovo druhé jméno?

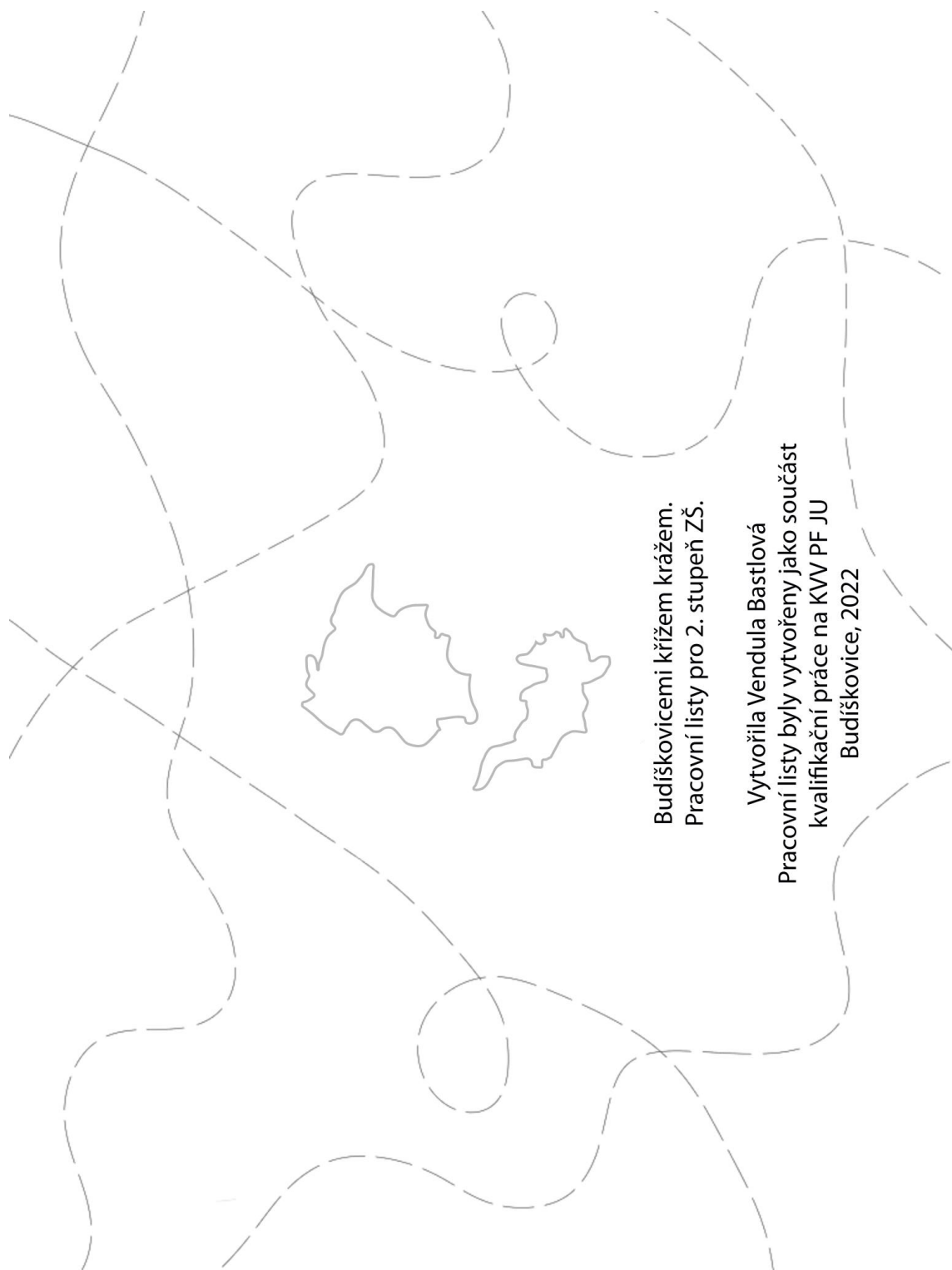


Obr. 8: Sedmá strana pracovních listů

Odpovědi

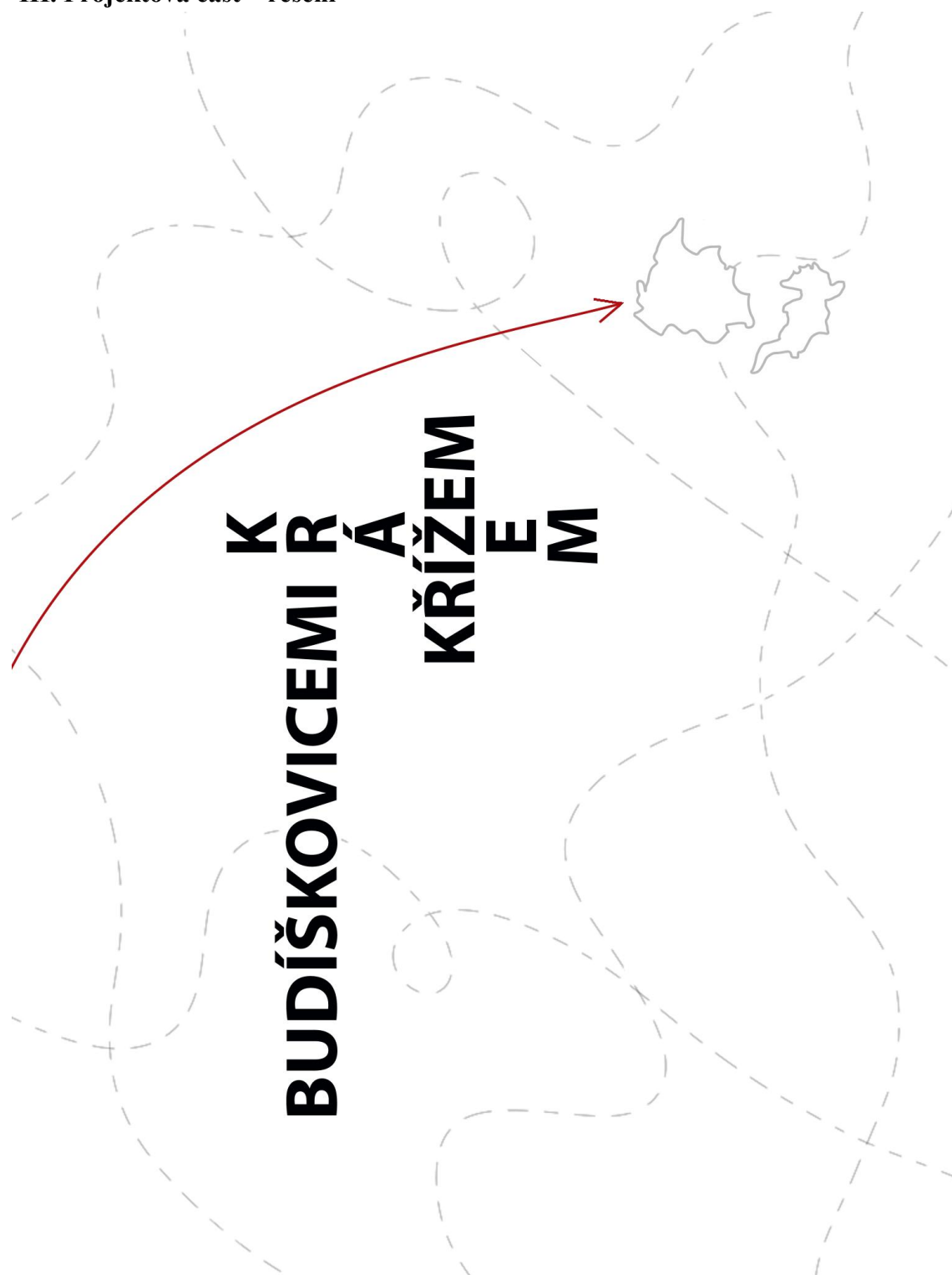
- Kdo nebo co se nachází na obraze nad bránou? Panna Marie s malým Ježíškem
- Na kresbě zámku některé části chybí, zkus najít které a dokreslit je. vikýř, hromosvod, okno vlevo dole, poslední horní i dolní okno napravo, pravá kamenná výzdoba nad bránou
- Přiřaď jednotlivé části znaku na jejich správná místa. 1A 2D 3F 4C 5G 6B 7H 8Ch 9E
- Na zámku je možné spatřit prvky 2 významných uměleckých slohů... Renesance a Baroka
- Vidíš na zámku nějakou symetrii? Kde? na bráně, na oknech, zámeček je na obě strany symetrický
- V jakých částech zámku můžeš vidět prvky dynamiky? výzdoba na bráně, okna ve vikýřích
- Vyber, jaký tvar má půdorys zámku. čtverec
- Zkus se zamyslet a odvodit z názvu vesnice jméno údajného zakladatele. Budiš/Budišek
- Víš, co je atribut? Prohlédni si sochu a napiš je. 5 hvězd kolem hlavy, palmové listy, kříž (krucifix)
- Zkus dle výrazu v Janově tváři napsat, jakou emoci podle tebe asi prožívá. pokora/smutek/utrpení...
- Nad dveřmi kapličky se nachází erb, zkus vypsát a potom dokreslit, co všechno na něm můžeš najít. 2 malé erby, rytířská přilbice, 2 ryby, peří, okřídlený lev (drak)
- V těchto místech se něco nalézá, co to je a komu to patří? hrob hraběnky Marie ze Salmu
- Zavři na chvíli oči a poslouchej, potom запиš, co jsi slyšel/a. voda/potok, šum lesa, ticho, ptáky, praskání, ...

Obr. 9: Osmá strana pracovních listů



Obr. 10: Zadní strana pracovních listů

III. Projektová část – řešení



Obr. 1: Titulní strana - řešení

Budíškovicemi křížem kražem

Právě se nacházíme v Jihočeském kraji a ta malá tečka na mapce jsou Budíškovice.

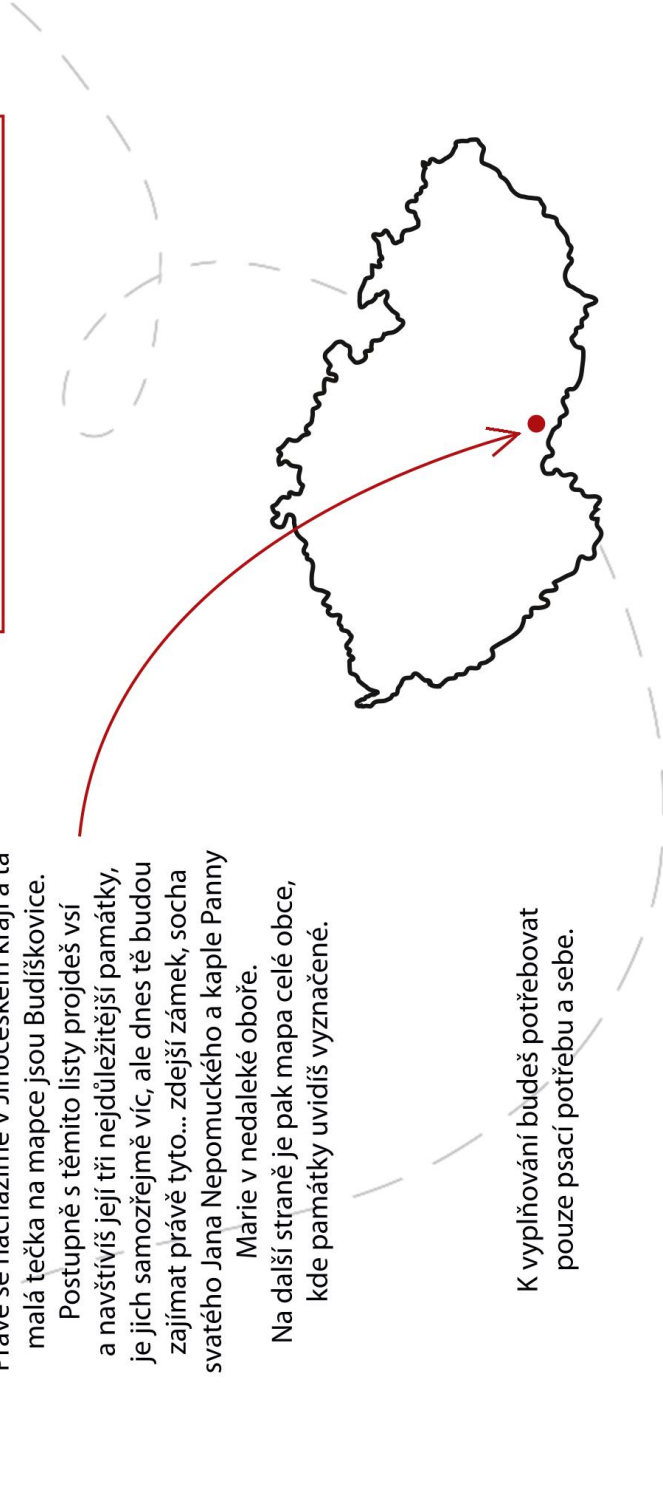
Postupně s těmito listy projdeš vsí a navštívíš její tři nejdůležitější památky, je jich samozřejmě víc, ale dnes tě budou zajímat právě tyto... zdejší zámek, socha svatého Jana Nepomuckého a kaple Panny

Marie v nedaleké oboře.

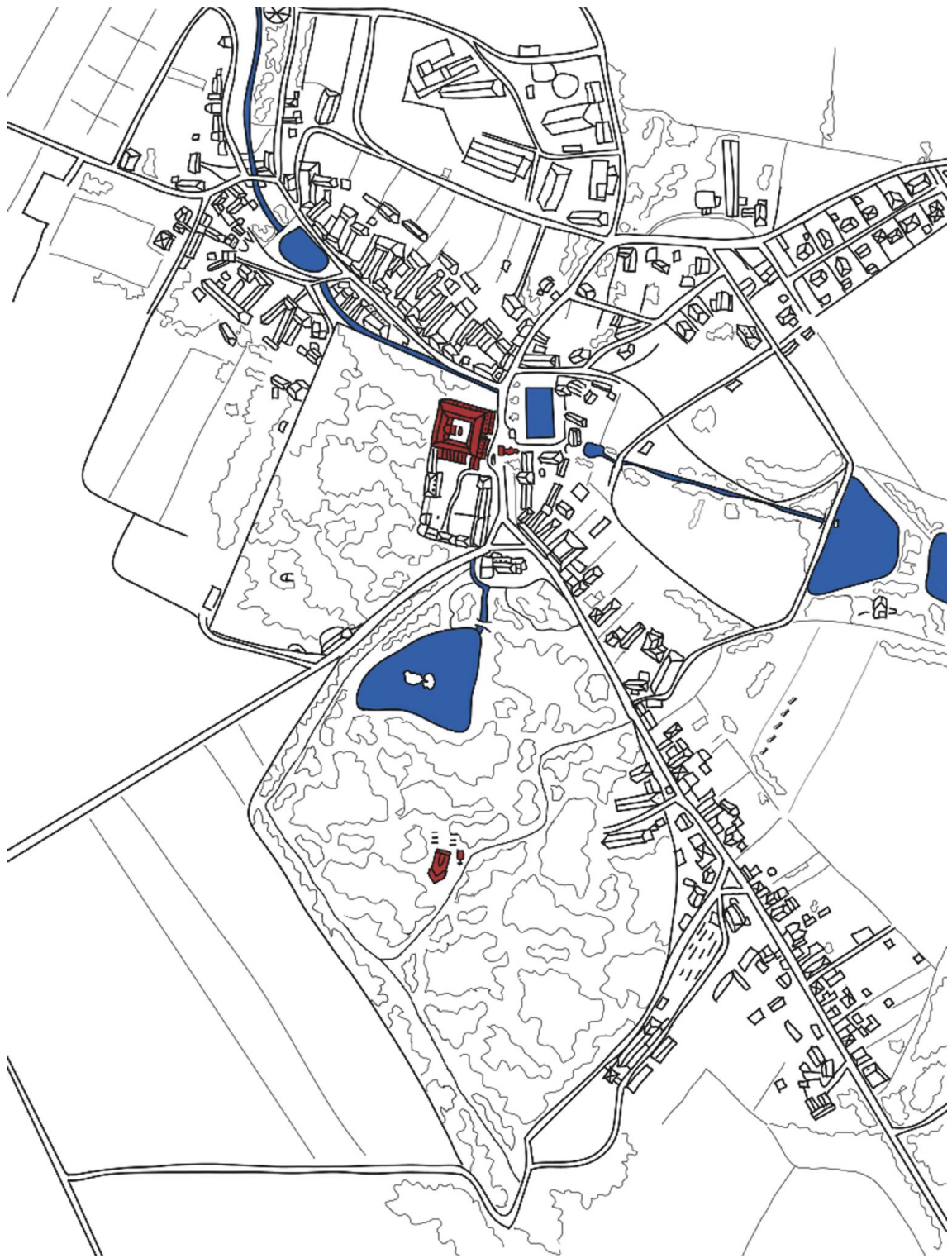
Na další straně je pak mapa celé obce, kde památky uvidíš vyznačené.

K vyplňování budeš potřebovat pouze psací potřebu a sebe.

Když by sis někdy nevěděl/a rady, v těchto rámečcích vždy najdeš nějakou nápovědu. Kdyby bylo nejhůř, naproti zámku je autobusová zastávka a na zdi její čekárny je informační tabule, kde určitě najdeš vše, co budeš potřebovat.



Obr. 2: První strana pracovních listů - řešení

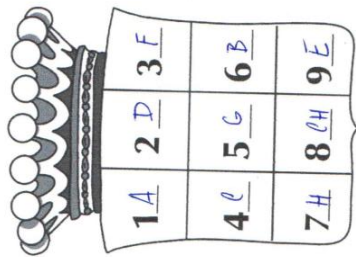


Obr. 3: Druhá strana pracovních listů - řešení

Porozhlédni se kolem...

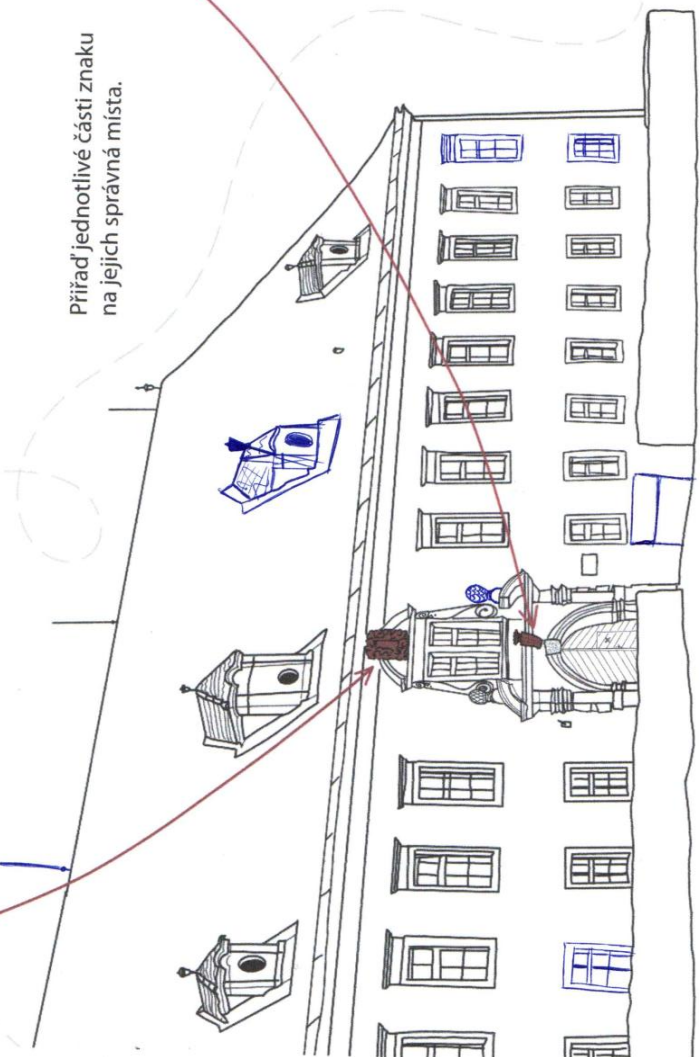
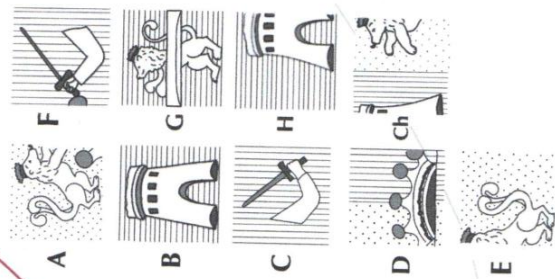
Kdo nebo co se nachází na obraze nad bránou?

občasná lanovka Maria s jízdkami



Na kresbě zámku některé části chybí, zkus najít které a dokreslit je.

Přiřaď jednotlivé části znaku na jejich správná místa.



Obr. 4: Třetí strana pracovních listů - řešení

Na zámku je možné spatřit prvky 2 významných uměleckých slohů.

Renesance a Barok

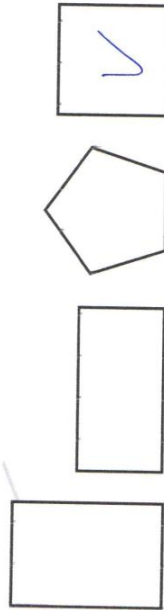
obezna na dvou stranách sloupů

Vidíš na zámku nějakou symetrii? Kde?

výzdoba kolem stání

V jakých částech zámku můžeš vidět prvky dynamiky?

Vyber, jaký tvar má půdorys zámku?
(Zámek si klidně obejdi.)

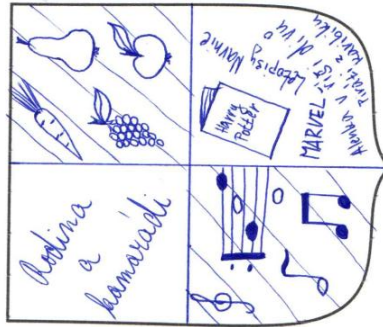


Zkus se zamyslet a odvodit z názvu vesnice jméno údajného zakladatele.

Budíšek

Jedná se o dva významné slohy, které vznikly v Itálii. První z nich trval přibližně od 14. století, je pro něj typická symetrie, arkády a sgrafitto. V 17. století byl vystřídán velmi dynamickým slohem, pro který jsou typické oblé tvary, křivky a zdobnost.

Vytvoř si svůj vlastní erb



Pokud si nevíš rady, tady je pár tipů, co může tvůj erb obsahovat: zvíře, které tě nejlépe vystihuje, oblíbené ovoce/zeleninu, rostlinu nebo věc, bez které si nedokážeš představit den.

Obr. 5: Čtvrtá strana pracovních listů - řešení

Viš, co je atribut?

Prohlédni si sochu a napiš je.

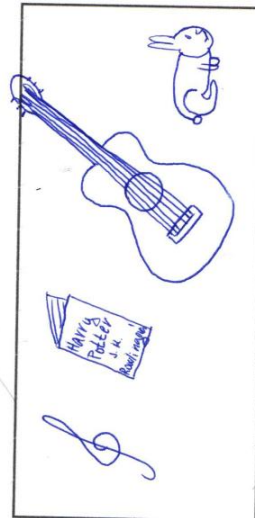
5 hvězd nad hlavou, kříž
palomní kololet

ATRIBUT: Specifický předmět, který daná osoba používala za svého života, popřípadě se stala příčinou její smrti. Svati jsou pak s těmito atributy vždy zobrazováni a právě podle nich můžeme světce rozpoznat.

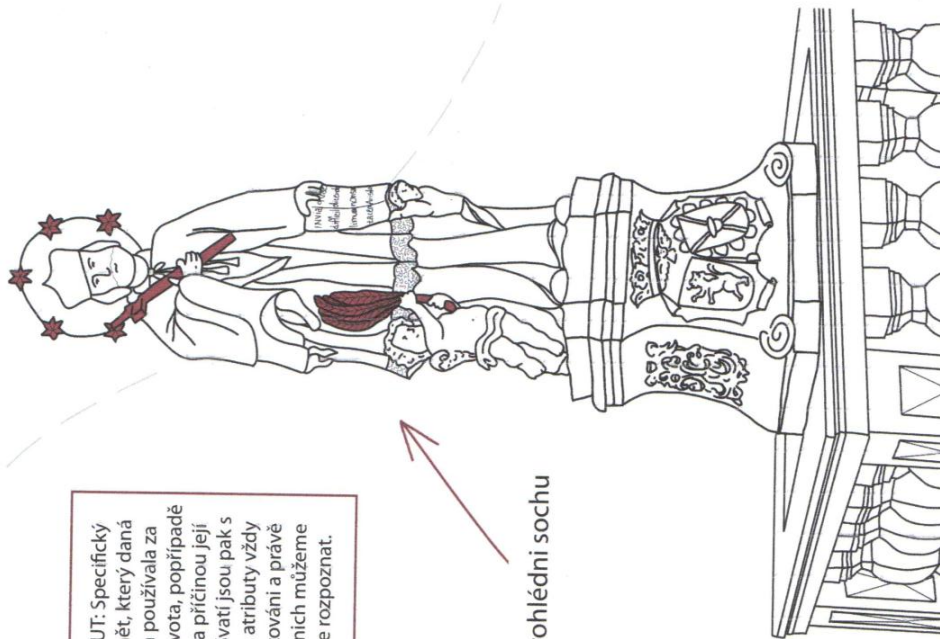
Zkus dle výrazu v Janově tváři napsat, jakou emoci podle tebe asi prožívá.

musikalni emoce

Nakresli své atributy.



Pozorně si prohlédni sochu

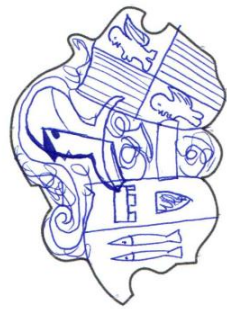


Obr. 6: Pátá strana pracovních listů - řešení

Nad dveřmi kapličky se nachází erb, zkus vypsát a potom dokreslit, co všechno na něm můžeš najít.

kyšácká píleň

2 stby



V těchto místech se něco nalézá, co to je a komu to patří? Porozhlédni se a zjistíš to.

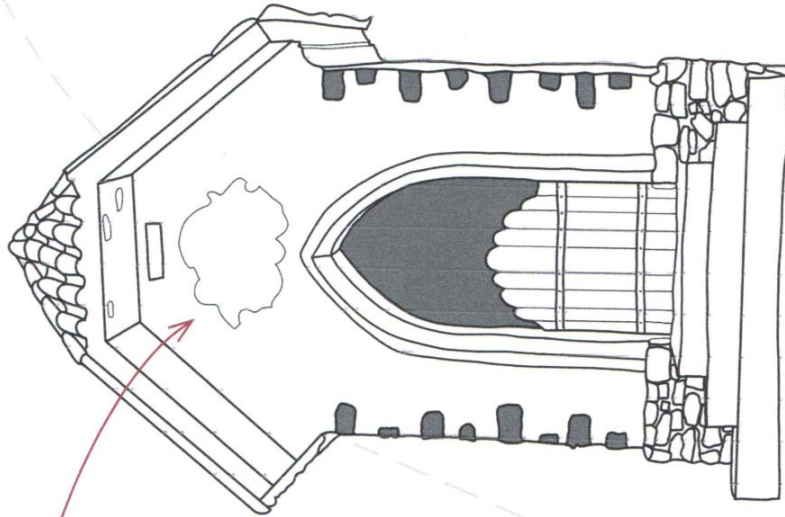
svob. květinčky



Jak zní tohle místo?

Zavři na chvíli oči a poslouchej, potom zapiš, co jsi slyšel/a.

spívání, žumčání lidí na ulicích



Obr. 7: Šestá strana pracovních listů - řešení

Opakování, matka moudrosti

Křestní jméno hraběnky odpočívající u kapličky?

Kde se nachází zámek, v jaké části vsi? Na ...

Co se nachází na nádvoří zámku?

Kolik hvězd má socha Jana kolem hlavy?

Kde stojí kaplička? V ...

Největší památkou Budíškovice je?

Co se rozprostírá za zámkem?

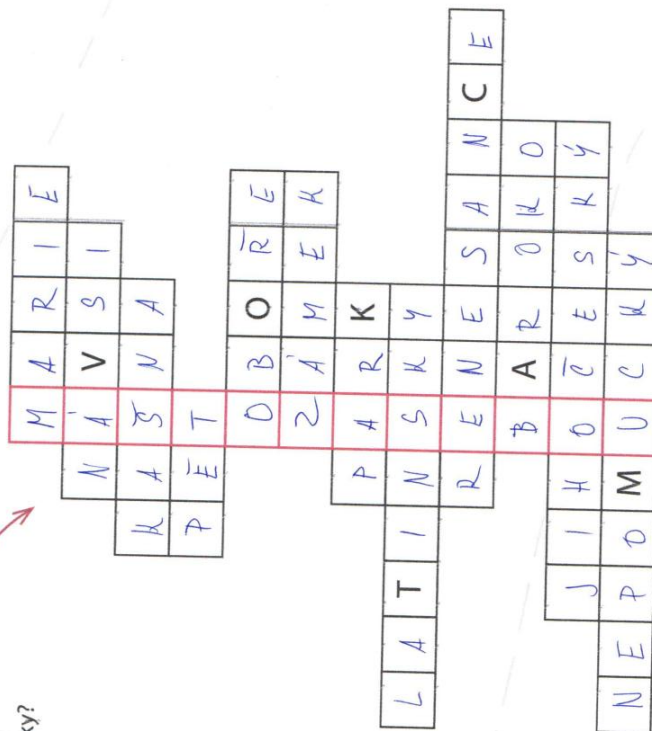
Jakým jazykem je nápis na knize, kterou drží socha Jana?

První sloh, ve kterém byl zámek přestaven?

Druhým slohem pak bylo?

Pod jaký kraj Budíškovice patří?

Jaké je Janovo druhé jméno?

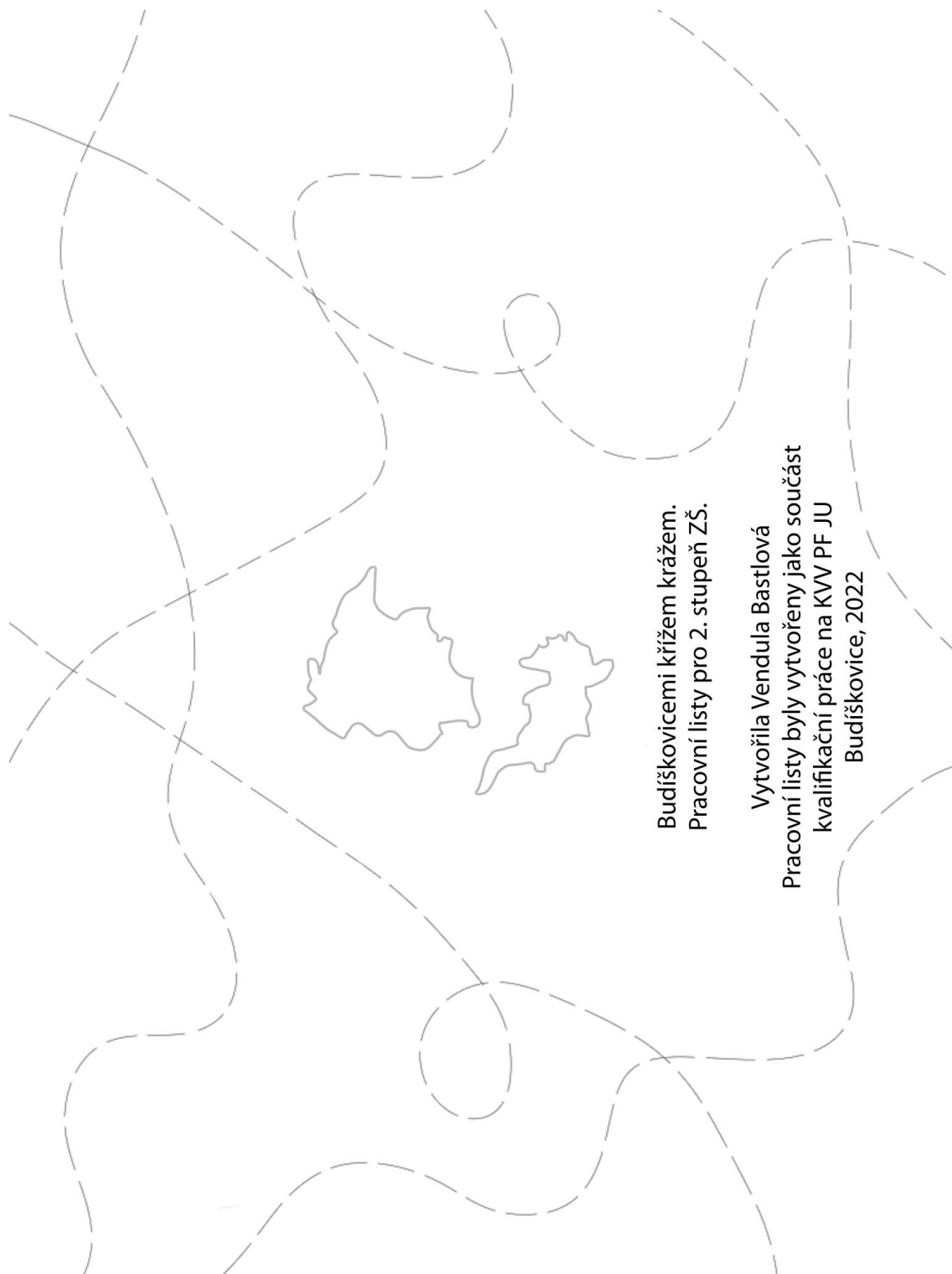


Obr. 8: Sedmá strana pracovních listů - řešení

Odpovědi

Kdo nebo co se nachází na obraze nad bránou?	Panna Marie s malým Ježíškem
Na kresbě zámku některé části chybí, zkus najít které a dokreslit je.	vikýř, hromosvod, okno vlevo dole, poslední horní i dolní okno napravo, pravá kamenná výzdoba nad bránou
Přiřaď jednotlivé části znaku na jejich správná místa.	1A 2D 3F 4C 5G 6B 7H 8Ch 9E
Na zámku je možné spatřit prvky 2 významných uměleckých slohů...	Renesance a Baroka
Vidíš na zámku nějakou symetrii? Kde?	na bráně, na oknech, zámek je na obě strany symetrický
V jakých částech zámku můžeš vidět prvky dynamiky?	výzdoba na bráně, okna ve vikýřích
Vyber, jaký tvar má půdorys zámku.	čtverec
Zkus se zamyslet a odvodit z názvu vesnice jméno údajného zakladatele.	Budiš/Budišek
Viš, co je atribut? Prohlédni si sochu a napiš je.	5 hvězd kolem hlavy, palmové listy, kříž (krucifix)
Zkus dle výrazu v Janově tváři napsat, jakou emoci podle tebe asi prožívá.	pokora/smutek/utrpení...
Nad dveřmi kapličky se nachází erb, zkus vypsat a potom dokreslit, co všechno na něm můžeš najít.	2 malé erby, rytířská přilbice, 2 ryby, peří, okřídlený lev (drak)
V těchto místech se něco nalézá, co to je a komu to patří?	hrob hraběnky Marie ze Salmu
Zavři na chvíli oči a poslouchej, potom zapiš, co jsi slyšel/a.	voda/potok, šum lesa, ticho, ptáky, praskání, ...

Obr. 9: Osmá strana pracovních listů - řešení



Obr. 10: Zadní strana pracovních listů - řešení

Zdroje příloh

Přílohy I.

Obr. 1 – 4: Archiv autorky

Přílohy II.

Obr. 1 – 10: Archiv autorky

Přílohy III.

Obr. 1 – 10: Archiv autorky